Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 2 апрель 1972 йил. якшанба | № 78 (15.249). | Баҳоси 2 тийин.

ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ МУҲИМ СОҲАСИ

Янги кишини тарбиялашда, унинг меҳнат, ижтимоий-сиёсий активлигини оширишда оммавий-сиёсий ишларнинг роли катта.

Ўзбекистон партия ташкилотлари идеология ишининг бу муҳим, ажралмас қисмига катта эътибор бермоқдалар. Ҳозир республикада оммавий-сиёсий ишда 45,7 минг сиёсий ахборотчи, 138,6 минг агитатор, 71 минг сиёсий ташкилотчи, 2 мингга яқин кўргазмали агитацияни тузувчи-рассом фидокорлик кўрсатмоқда. Уларнинг орасида Тошкент область Калинин районидаги «Қорасув» совхозида сиёсий ахборотчи бўлиб ишлаб келаётган педагог Воҳид Усмонов, Самарқанд область Пастдарғом районидаги «Партия XXII съезди» колхозида агитаторлик қилиб келаётган Асир Ҳайдаров, Фарғона тўқимачилик комбинати мастери, сиёсий ахборотчи Антонина Петровна Козулина ва бошқа кўплаб жанговар идеология жангчилари бор. Агитация ходимлари меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда, уларни тўққизинчи беш йиллик режаларини амалга оширишга, коммунистик қурилишда янги муваффақиятларни қўлга киритишга сафарбар этишда партия ташкилотларига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Сиёсий агитация идеология ишимизнинг энг муҳим оммавий соҳасидир. Бу соҳада хизмат қилаётган ҳамма кишиларнинг асосий вазифаси КПСС XXIV съезди қарорларининг мақсад ва аҳамиятини кишиларга тушунтиришдир. Бунда кенг меҳнаткашлар оммасини агитация ишига кўпроқ қамраб олиш, тингловчиларнинг сонига эътибор бериш билан бирга, асосан съезд ишлаб чиққан назарий ва амалий масалаларни ишчилар, колхозчилар ҳамда хизматчилар томонидан чуқур ўрганилишига эришишдир.

Партия ташкилотлари оммавий-сиёсий агитациянинг барча восита ва методларидан самарали фойдаланиб, совет кишисининг партия сиёсатини, жамиятимизнинг иқтисодий, социал-сиёсий тараққиёти вазифаларини чуқур тушунишларига, уларни ўзларининг шахсий вазифалари сифатида қабул қилишларига, амалга оширишда актив қатнашишларига эришишлари керак.

Оммавий-сиёсий ишлар — тўққизинчи беш йилликнинг иқтисодий вазифаларини ҳал этишга, халқ хўжалиги планларини ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилишига ёрдам бериши лозим. Шунга эришиш керакки, дастлаб кўпчилик, кейинчалик ҳамма ҳозирги донгдор илғор кишиларимиздек, ишлаб чиқариш новаторларидек ишлайдиган бўлсин. Бунинг учун, меҳнатни маънавий рағбатлантиришнинг, кўргазмали агитациянинг ранг-баранг формаларидан, меҳнат коллективларининг, ишчилар йиғилишларининг, социалистик мусобақа ва коммунистик меҳнат ҳаракатининг тарбиявий таъсиридан кенг фойдаланиш лозим. Меҳнат намуналари илғорлар тажрибаси, корхона, колхоз, совхоз, цех, участка, бригада фаолиятининг иқтисодий таҳлили суҳбат ва ахборотнинг мундарижасини ташкил этиши, шу билан бирга у меҳнаткашларни тежамкорликка ундаши керак.

Республикамиз меҳнаткашлари, Ватанимизнинг қардош халқлари қаторида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилган куннинг шонли 50 йиллигини муносиб нишонлаш тараддудида. Бу улуғ айём муносабати билан қилинадиган иқтисодий, сиёсий ва идеология соҳасидаги ишлар КПСС Марказий Комитетининг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик тўғрисида»ги қарорида атрофлича, ёрқин белгилаб берилган. Шу муносабат билан оммавий-сиёсий ишда кишиларни социалистик интернационализм ва совет ватанпарварлиги руҳида тарбиялаш муҳим аҳамиятга эгадир. Совет халқлари ҳамкорлиги ва ўзаро ёрдамининг аҳамиятини чуқур очиб бериш керак. Қардош республикалар кунларини, халқлар дўстлиги ва интернационал учрашув кечалари, биродар шаҳарлар кунлари каби оммавий, таъсирли тарбия формаларидан фойдаланиш, қардош республикалар корхоналари, ўқув юртлари, муассасалари ўртасидаги алоқаларни кенгайтириш муҳим аҳамиятга эгадир. Сиёсий ахборот ва суҳбатларда қардош республикалар ҳаётига ва меҳнат зафарларига, бизнинг кучимиз коммунистик қурилишдаги муваффақиятларимизнинг асоси совет халқлари бирлигида, КПССга бўлган садоқатда эканлиги ҳақида ҳикоя қилиб бериш зарур.

Оммавий-сиёсий ишларнинг самарадорлиги, таъсирчанлиги—бу ишларнинг партия ташкилотлари томонидан қай даражада ташкил этилишига боғлиқ. Бунга эришиш учун партия ташкилотлари ғоявий-сиёсий ишларга ижодий ёндошишлари, талабчан бўлишлари лозим. Тошкент, Фарғона, Самарқанд область партия ташкилотлари бу соҳада ибрат кўрсатмоқдалар. Фарғонада партия XXIV съезди материалларини пропаганда қилиш юзасидан сиёсий халқ мактабларининг, Самарқандда автоагитпроп машиналарининг ташкил этилганлиги, Тошкент область партия комитетида агитация ходимлари ғоявий камолоти масалаларининг мунтазам муҳокама қилиб борилиши бунга ёрқин мисолдир.

Оммавий-сиёсий ишларни такомиллаштиришда агитация кадрларини танлаш ва жой-жойига қўйиш, уларнинг ғоявий-назарий ва методик билимларини ошириш, фаолиятларини планлаштириш, сиёсий ахборотчилар, агитаторлар, сиёсий ташкилотчилар, кўргазмали агитацияни тузувчи рассомлар иши устидан раҳбарликни кучайтириш ва ёрдам бериш масалаларига эътиборни кучайтириш талаб қилинади.

Ҳар бир область, шаҳар ва районда, бошланғич партия ташкилотлари қошида ташкил этилган сиёсий ахборотчиларнинг доимий семинарлари, агитатор, сиёсий ташкилотчи ҳамда кўргазмали агитацияни тузувчи рассомларнинг мактаблари доимий равишда ишлашига, ҳамма ерда машғулотларнинг ғоявий-сиёсий жиҳатдан чуқур бўлишига эришиш лозим. Агитация ходимларининг ўқиши партия ташкилотларида кўриб борилиши мақсадга мувофиқдир. Бу ўринда оммавий-сиёсий ишларни олиб борувчилар учун қўлланмаларни кўпайтириш зарурлигини алоҳида кўрсатиб ўтиш лозим.

Сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари агитация ходимларига доимий ёрдам бериб боришлари керак.

Партиямизнинг олтин фонди бўлган сиёсий ахборотчилар, агитаторлар, сиёсий ташкилотчилар, кўргазмали агитацияни тузувчилар тўғрисида партия ташкилотлари ҳамиша ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлими томонидан чақирилган ва яқинда Тошкентда бўлиб ўтган конференция «КПСС XXIV съезди ва оммавий-сиёсий ишларни янада такомиллаштириш юзасидан партия ташкилотларининг вазифалари» ҳақидаги масалани кенг муҳокама қилди. Бу конференция омма ўртасида сиёсий агитацияни янада кучайтиришнинг муҳим тадбирларини белгилади.

Коммунистик жамият кишисини тарбиялашдек ғоят мураккаб ва шарафли вазифани бажаришда муҳим аҳамиятга эга бўлган оммавий-сиёсий ишларни ҳар томонлама такомиллаштириш ва янада кучайтириш партия ва жамоат ташкилотларининг асосий вазифасидир.

СССР 50 ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

Суратларда: 1. Жиззах районидаги Жданов номли колхоз бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Оқмурод Уролов ва колхоз раиси Йўлдош Тошпўлатов тупроқнинг етилишини текширмоқда. 2. Механизатор Норпўлат Замонов ва бригадир Мусулмонқул Маманазаров агрегатларни экишга тушиш олдидан текширмоқда. 3. Колхоз партия комитетининг секретари Назира Соатова ва илғор бригада бошлиғи Мирза Бобожонов барака уруғларини кўздан кечирмоқда.

А. Тўраев фотолари.

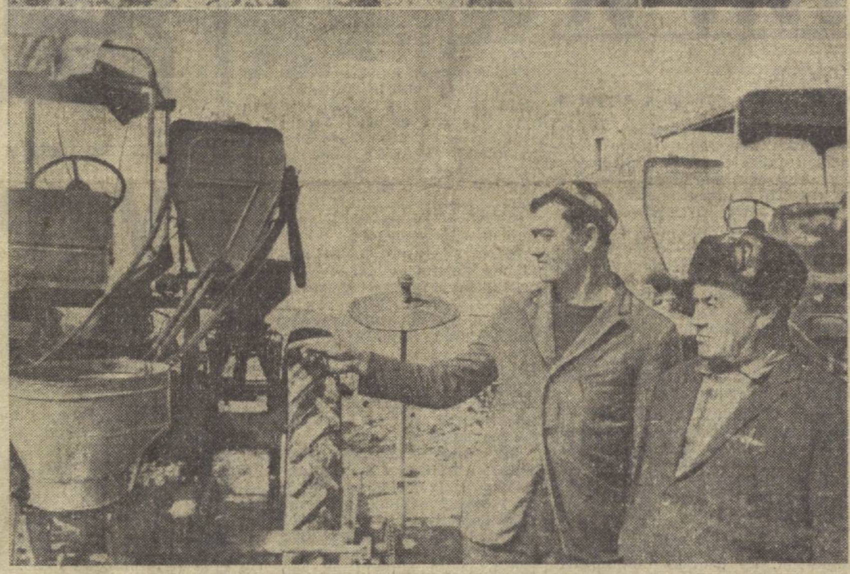

БАРАКА УРУҒИ

Фоторепортаж

Сирдарёда чинакам деҳқон баҳори бошланди. Қир-адирлар ям-яшил тўнини кийиб олди. Пайкалларни майса гилами қоплаган. Тракторларнинг наъраси тобора авж олмоқда. Ёқимли шабада, илиқ қуёш нурлари тоғлардаги қорларни эрита бошлади. Фақат Зомин тоғи чўққиларигина оқариб турибди. Сирдарё, сойлар пишқириб оқмоқда. Зомин райони хўжаликларида ғалла майсалари самолётлар билан озиқлантирилмоқда. «Ударник», 2-«Зомин» совхозларининг ғаллазорларига минерал ўғит сепилмоқда. Янгиер, Пахтакор районларида ҳам баҳорги дон, беда, маккажўхори экиш бошланиб кетди.

Пахтакорлар ҳам катта хирмон тараддудига киришиб кетдилар.

— Қиш чўзилиб кетди, — деди Жиззах районидаги Жданов номли колхознинг раиси Йўлдош ака Тошпўлатов. — Энди баҳорнинг ҳар бир кунида икки кунлик ишни қилиб, ҳар бир соатдан унумли фойдаланмасак бўлмайди. Баҳорнинг бир куни йилни боқади, дейишган деҳқонлар.

Колхозда ариқ-зовурлар тозалаб қўйилди. Ерлар текисланиб, чизель юритилмоқда. Уруғ, ўғитлар тахт. Хўжалик ўтган йил 2100 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил кўтариб, давлатга 6600 тонна пахта сотган эди. Пахтакорлар бу йил 32 центнердан жами 7 минг тонна ҳосил етиштиришни мўлжаллашган.

— Ўтган йил мартнинг охирги ҳафтасида чигит экkан экансизлар. Бу йил кечикмадингизлармi?

— Кечикдик, — деди раис. — Ер етилмаяпти. Лекин ўтган йилгидан орқада қолмаслик тадбирларини кўриб қўйдик. Бу йил далаларимизда ўн етти ўрнига ўттизта агрегат ишлайди. Чигитни узоғи билан саккиз-ўн кунда экиб оламиз. Уруғ билан бирга ерга гербицид ҳам (катаран) сепиб кетилади. Эллик-олтмиш кун бегона ўт ўсмайди пайкалда. Иккиуч чопиққа сарфланадиган меҳнат харажати иқтисод қилиб қолинади.

Қирқ центнерчи Мусулмонқул Маманазаров бошлиқ 4-бригадада бўлдик. Трактор, сеялкалар дала бошида ишга шай турибди. Дала шийпони безатилган. Уруғлар ташиб келтирилган. Уруғ димланадиган жой ҳам тайёр.

— Мусулмонқул, «108-Ф» уруғидан берайми яна, — сўради раис.

— Йўқ, раҳмат, бизга «Тошкент-2» си ҳам бўлаверади, — деди бригадир кулиб.

Чигит димланаётган жойга бораётганимизда раис янги уруғнинг ҳаётга қандай йўлланма олганини айтиб берди:

— Экинзорларимизни оқпалак босиб кетди. Тажриба учун Мусулмонқулнинг ерларига «Тошкент-1» дан эктирдик. Бугун бориб қарайди, эрта бориб қарайди, уруғ ҳеч униб чиқавермади. Жуда безовталанди. Менга, раис бобо қайта эктираман чигитни, деди. Дала кезиб, уруғларни кавлаб кўрдик. Ана, ниш уряптику, десам, ривожи суст жуда, ҳали амал қилмаганлари чириб кетиши ҳам мумкин, деди. Мен ҳам бирон нарса дейишга иккиланиб қолдим. Ярим майдонни бузиб, эски нав уруғ эктирдик. «Тошкент-1» оқпалакка эмас, об-ҳавога ҳам чидамли экан. Ерда кўп ётса ҳам чириб кетмади, секинроқ униб чиқди. Лекин ҳосили мўл бўлди. Ун икки центнергача етди фарқи. Шу-шу менга «Тошкент-1», «Тошкент-2»дан беринг деб туриб оляпти.

— Ҳамма майдонларга шу нав уруғ экасизлармi?

— Йўқ. Янги ўзлаштирилган 700 гектар ерга «108-Ф», 1400 гектар эски майдонларимизга «Тошкент-1», «Тошкент-2» экяпмиз. Янги, кучли МАЗ тракторлари олдик. Бу йил 400 гектар ерга кенг қаторлаб 90X20 схемасида чигит экиб, синаб кўрмоқчимиз.

Далаларда деҳқон баҳори бошланди. Ҳосил, қут-барака уруғи тупроққа қадалмоқда. У бехато униб чиқади, деҳқон дилини хушнуд этади.

С. НУРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ-СЕМИНАР

28—31 мартда КПСС Марказий Комитетида иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари маъмурий органлар бўлими мудирларининг кенгаш-семинари ўтказилди. Кенгаш-семинарда КПСС XXIV съезди қарорлари асосида социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, оммавий-мудофаа ишларини яхшилаш масалалари муҳокама қилинди. Бу ҳақда КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Н. И. Савинкин доклад қилди.

Кенгаш-семинар иштирокчилари муҳокама қилинган масалалар юзасидан партиявий иш тажрибаларини ўртоқлашдилар.

Кенгаш-семинар иштирокчилари ҳузурида СССР бош прокурори Р. А. Руденко, СССР ички ишлар министри Н. А. Щелоков, СССР Олий судининг раиси А. Ф. Горкин, СССР юстиция министри В. И. Теребилов, СССР қуролли кучлари бош штабининг бошлиғи В. Г. Куликов, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи А. А. Епишев, СССР ДОСААФи марказий комитетининг раиси А. И. Покришкин, ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари С. Г. Арутюнян ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Кенгаш-семинар ишида КПСС Марказий Комитетининг, Олий Совет Президиумининг, СССР ва РСФСР Министрлар Советининг бир қанча министрликлар ва идораларнинг масъул ходимлари, юридик илмий муассасалар ва матбуотнинг вакиллари иштирок этдилар.

Кенгаш-семинар охирида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Д. Ф. Устинов нутқ сўзлади.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ТЕРМИЗ. 31 мартда Сурхондарё область партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

В. П. Кузьмин бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан у область партия комитетининг иккинчи секретари вазифасидан озод қилинди. В. К. Михайлов Сурхондарё область партия комитетининг иккинчи секретари қилиб сайланди. (ЎзТАГ).

А. Н. Косигин Бангладеш ички ва ташқи савдо министри билан суҳбатлашди

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин СССР билан Бангладеш ўртасида савдо битими тузилиши муносабати билан Москвага келган Бангладеш Халқ Республикаси ички ва ташқи савдо министри М. Р. Сиддиқийни 31 мартда Кремлда қабул қилди.

Самимий дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида ҳар икка-ла мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга доир бир қанча масалалар, шунингдек савдо-сотиқни янада кенгайтириш масалалари қараб чиқилди.

Суҳбатда ташқи савдо министри Н. С. Патоличев ва Бангладеш Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Ш. Раҳмон қатнашдилар.

(ТАСС).

ФРАНЦИЯЛИК МЕҲМОН

Франциядаги давлат «Рено» компаниясининг президенти Пьер Дрейфус 1 апрелда Ўзбекистон пойтахтига келди. П. Дрейфус СССР ташқи савдо министрлигининг таклифига биноан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турибди. Франциянинг Совет Иттифоқидаги элчиси Роже Сейду ва СССРнинг Франциядаги савдо вакили Л. С. Ежов унга ҳамроҳлик қилмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. Ж. Худойбердиев шу куни П. Дрейфусни қабул қилди. Икки ўртада дўстона суҳбат бўлди. Бу суҳбатда Франция давлат компаниясининг президенти ҳамроҳлари билан бирга Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри М. Турсунов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. К. Зиёдуллаев қатнашдилар.

П. Дрейфус Тошкентдан ташқари Бухоро ва Самарқандда ҳам бўлади.

(ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети Минск радио заводининг футляр цехида бўлиб ўтган авариянинг сабаблари ва тафсилотини текшириш натижалари тўғрисида ҳукумат комиссиясининг докладини тинглаб, шу масала юзасидан қарор қабул қилдилар.

Комиссия авария цехнинг вентиляция системаси лойиҳасини тузиш чоғида йўл қўйилган хатолар сабабли, ҳамда шу системадан фойдаланиш чоғида техника хавфсизлиги қоидаларига риоя қилинишига совуққонлик билан қараганлик натижасида юз берганлигини аниқлади.

Ленинград давлат лойиҳа институтининг директори В. В. Никитин ва Минск радио заводининг директори Л. Г. Захаренко ўз вазифаларига жиноий совуққонлик билан қараганликлари учун ишдан олинди ва партиядан ўчирилди. Радио саноати министрлиги бош бошқармасининг бошлиғи Э. И. Сакс ишдан олинди ва унга қаттиқ виговор эълон қилинди.

Раҳбарликда нуқсонларга йўл қўйганлиги заводнинг ишлаб чиқариш фаолияти ҳамда меҳнат шароити хавфсизлигини ташкил этиш устидан контролликни таъминлаш юзасидан тегишли чоралар кўрмаганлиги учун министр ўринбосари В. Е. Немцовга виговор, министр ўринбосари Н. Г. Федоровга эса қаттиқ виговор эълон қилинди.

Раҳбарликда нуқсонларга йўл қўйганлиги, давлат интизомини бўшаштирганлиги ва кадрларга нисбатан талабчанликни камайтирганлиги учун радио саноати министри В. Д. Калмиковга виговор эълон қилинди.

Прокуратура органлари айбдорларни жиноий жавобгарликка тортиш учун текшириш олиб бормоқдалар.

ФИНЛЯНДИЯ КОММУНИСТЛАРИНИНГ СЪЕЗДИ

ХЕЛЬСИНКИ, 1 апрель. Бу ерда давом этаётган Финляндия Коммунистик партиясининг XVI съездида партия раиси А. Сааринен Финляндия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини қилди. Финляндия Коммунистик партияси раисининг ўринбосари Т. Синисало «Финляндия Коммунистик партиясининг бирлигини мустаҳкамлаш ва унинг оммавий негизини кенгайтириш тўғрисида» доклад қилди.

Тўпланганлар томонидан қизғин кутиб олинган КПСС делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси А. Я. Пельше делегатларга қарата табрик нутқи сўзлади. У съезд делегатларига, барча фин коммунистларига, Финляндия меҳнаткашларига Ленин партияси—КПСС дан, бутун совет халқидан қизғин салом топширди. Сўнгра ўртоқ А. Я. Пельше давомли қарсаклар остида КПСС Марказий Комитетининг съездга йўллаган табрикномасини ўқиб эшиттирди.

Чигит экиш тугалланди

НАМАНГАН, (**«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири**). Бу ерда ҳаво юришиб кетди. Баҳорнинг ҳар бир дақиқасидан унумли фойдаланаётган илғор хўжаликлар чигит экишни бошлаб юборишди. Тўрақўрғон районидаги Киров номли колхознинг адирда ташкил этилган Ҳакимжон Азизов, Жакбар Буҳидуллаев ва Отаулла Тўхтахўжаев ўртоқлар бошлиқ бригадалари чигит экишни областда биринчи бўлиб тугалладилар. Бу бригадаларнинг 160 гектар майдонига «Тошкент» навлари уруғи қадалди.

Илғорлар чигитни ернинг ўз намига қийғос ундириб олиш учун барча тадбирларни изчил амалга оширишяпти.

А. МАДУМАРОВ.

КОНТОПАРЛАР

Қашқадарёдаги «Муборак» чўли ер ости конларига бой. Бу чўлни геологлар ибораси билан айтганда «хазиналар макони» дейиш мумкин. Қидирувчиларимиз бу ерларда нефть ва газ конлари кўплигини қайд этишяпти.

КПСС XXIV съезди Директиваларида янгидан-янги нефть ва газ конларини қидириб топиш кўламини янада ошириш алоҳида таъкидланган эди. Буни яхши тушунган Қарши нефть ва газ қидирув экспедициясининг ҳазинатопарлари баракали ишлаб, яхши натижаларга эришаётирлар. Турсунмурод Алимқулов бош бўлган азаматлар чуқур қудуқларни пармалашда экспедицияда пешқадамлик қилишяпти. Улар қазиган қудуқларнинг чуқурлиги 2800-3000 метрдан ошяпти. Экспедициянинг меҳнатсевар контопарлари шу кунгача қарийб ярим йиллик планни бажаришга эришдилар. Ш. Султонов, Б. Остонов, Қ. Маъмуров, Ш. Дўстматов сингари илғор пармаловчилар смена топшириқларини ҳар сафар ортиғи билан уддалашяпти. Улар экспедиция коллективининг қўлга киритаётган муваффақиятларига арзигули улуш қўшаётирлар.

М. КАРИМОВ,
Қашқадарё области.

БУГУН — БУТУНИТТИФОҚ ГЕОЛОГЛАР КУНИ

Ўзбекистон Фанлар академиясининг геология ва геофизика институти ҳамда «Ташкентгеология» тресги коллективлари Геологлар кунига катта ютуқлар билан келдилар. Суратларда: 1. (ўнгда) институт олимлари геология-минералогия фанлари кандидати Р. Толипов ва кичик илмий ходим Ф. Орипова экспедиция материалларини ўрганмоқдалар. 2. «Ташкентгеология» трестининг бош геологи Т. Шоёқубов ва экспедиция бош геологи У. Туронов иш устида.

И. Глауберзон фотолари.

ДИЁР ГИГАНТЛАРИ

Энергетика ветерани

ЗАПОРОЖЬЕ

В. И. Ленин номидаги Днепро ГЭС коллективи яқинда икки юбилей — нурхона қурилиб битказилганлигига 40 йил ва Улуғ Ватан урушидан кейин биринчи гидроагрегатнинг саноат корхоналарига маҳсулот бера бошлаганлигига 25 йил тўлишини нишонлайди. Утган 40 йил ичида ДнепроГЭС мамлакатимиз халқ хўжалиги учун 92 миллиард киловатт-соат электр қуввати ишлаб чиқарди. Бултур нурхона электр энергия ишлаб чиқаришда жаҳон рекордига эришди, 4,2 миллиард киловатт-соат электр энергия ҳосил қилинди.

СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги Москвадаги Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида «В. И. Ленин номидаги ДнепроГЭС — СССР Минэнергонинг энг илғор корхонаси» деган махсус экспозиция ташкил этишга киришди. Бу ерда электр асбоб-ускуналаридан фойдаланишнинг прогрессив усуллари ҳам намойиш қилинади.

«Огонёк» нинг яхши нави

ЧЕРКАССК

Донгдор селекционерлар томонидан яратилган картошканинг «Огонёк» деб аталган янги нави Манъковск Давлат-тажриба участкасида синовдан ўтказилди. Украина майдонларида янги нав гектаридан 433 центнердан ошириб ҳосил бериш мумкинлигини тўла исботлади.

Ёрқин йўлдан

Республиканинг энг тўнғич корхонаси бўлган заводимиз коллективи янги беш йилликнинг биринчи йилини юқори кўрсаткичлар билан якунлади. Пландан ташқари 24 минг тоннадан кўпроқ чўян, 30 минг тоннадан зиёд пўлат, 18 минг тонна прокат ишлаб чиқарилди. Шунингдек, кўпгина кокс, электр энергия ва бошқа ёқилғи материаллари иқтисод қилиб қолинди.

Утган йили биз корхонада кўпгина цех ва участкаларни механизациялаш ва автоматлаштиришни ниҳоясига етказдик.

Техника фанлари билан алоқамиз йил сайин мустаҳкамланиб боряпти. Заводимизда СССР Фанлар академиясининг йирик олимлари кўпгина янгиликларни синовдан ўтказяптилар. Улар ёрдамида катта программадаги ишлар амалга оширилмоқда.

Янги беш йилликда «3000» ва «550» янги станлар реконструкция қилинади. Маҳсулот ишлаб чиқариш икки марта, меҳнат унумдорлиги эса уч баравар оширилади.

Беш йилликда коллектив меҳнат унумдорлигини 39 процентга кўпайтиришни мақсад қилиб қўйган. Бундан ташқари, ишчи-хизматчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш диққат-эътиборимизда.

Бу йил — СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги байрам қилинади. Бу тарихий анжуманни муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш қардошлик оиласида камол топган ўлкамиз меҳнат аҳлининг қалб шиоридир.

С. МАЗОВ,
Днепропетровскдаги Петровский номли металлургия заводининг директори.

Яхши тадбир

КИРОВОГРАД

«Октябрь» клубида «Мен Советлар Республикаси бўйлаб қадам ташлайман» деган кинолекторий ташкил қилинди. Бу ерда СССР халқлари дўстлиги, экономикамиз уфқлари, қардош республикалар маданияти ҳақида ҳамда киножурналлар ва ҳужжатли фильмларнинг бадиий безаги тўғрисида лекция ва суҳбатлар уюштирилмоқда.

Яқинда Узбекистон пахтакорларининг шонли меҳнатига бағишлаб тантанали дўстлик кечаси ўтказилди.

Лютиков квартали

ВОРОШИЛОВГРАД ОБЛАСТИ. Утган беш йилликда Краснодоннинг жануби-ғарбий томонида Краснодон яширин партия ташкилотининг бошлиғи, афсонавий қаҳрамон П. П. Лютиков номидаги янги микрорайон қад кўтарди. Бу ерда минглаб кончи ва қурувчилар оиласи ҳовли тўйлари ўтказишди. Янги кварталда болалар боғчаси, савдо маркази ва бошқа муассасалар меҳнаткашларга хизмат кўрсата бошлади.

Утган йили янги микрорайоннинг иккинчи навбати қурилишига киришилди. Яқинда 90 квартирали икки уй фойдаланишга топширилди.

ВАТАН БОЙЛИГИ

Х. ТУЛАГАНОВ,
Ўзбекистон ССР геология министри, Ленин мукофоти лауреати

Бугун хазинатопарлар байрами, геологлар куни. Бутун талантини, истеъдодини ишга солиб, Ватанимизнинг жавоҳир сандиқларини бир-бир очиб, коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтиришга хизмат қилдираётган контопарлар шодиёнаси. Улар ҳар галдагидек, бу йил ҳам ўз байрамларига янги-янги конларнинг кўзини очиш, кон қидирув бўйича белгиланган ишларни туғаллаш, катта ҳажмдаги юмушларни меъёрига етказишдек, жуда катта туҳфалар билан келдилар. Биринчи квартал план-топшириқлари ҳамма кўрсаткичлар бўйича ошириб адо этилди.

Ўзбекистон геологлари, бутун совет халқи қатори Совет Социалистик республикалари Иттифоқининг 50 йиллигини муносиб меҳнат тўёналари билан нишонлаш учун ҳормай-толмай ишламоқдалар. Янги беш йилликни олтин беш йиллик деб атасак жоиз бўлар. Чунки саккизинчи беш йилликда республикамизда қудратли олтин саноати бунёд этилди. 1971 йилда ҳам республикамиз геология қидирув ва разведка ташкилотларининг ходимлари ҳамма кўрсаткичлар бўйича йиллик планларни яхши адо этдилар. Ўтган йилда олтин запасларини янада кўпайтириш топшириғи ҳам ортиғи билан бажарилганлиги айниқса қувончлидир. Янги беш йилликни олтин беш йиллик деб аташимнинг боиси шундаки, 1971—1975 йилларда, олтин маъдани қазиб олиш яна ҳам кўпаяди. Олтин саноати барқ уриб ривожланади. Шу кунларда Самарқанд областидаги «Чорметан» ва Маржонбулоқ, Бухоро областидаги «Кўкпатас», Олмалиқ—Оҳангарон саноат районидаги «Кўчбулоқ», Қаулди ва «Қизилолмасой» ва бошқа олтин конларида разведка ишлари қизғин бормоқда. Янги беш йилликда шу конларнинг кўпчилиги ишга солинади.

Она ер хазиналарини очаётган геологлар бошқа соҳаларда ҳам катта ғалабаларни қўлга киритмоқдалар. Табиий газ запасларини кўпайтириш планлари бир ярим баравар ошириб бажарилганлигини айтиб ўтиш лозим. Яқиндагина Ўртабулоқдаги йирик табиий газ манбаларини разведка қилиш ниҳоясига етди ва запаслар тасдиқланди. Эндиликда республикамиздаги табиий газ манбаларининг разведка қилинган ҳажмини бир триллион куб метрдан ошиқ ҳисоблаяпмиз.

Ҳозир Ўртабулоқ ва Муборак конлари асосида ишлайдиган Муборак газ-олтингугурт заводи ишга туширилди. Бу Иттифоқимизда шу хилдаги ягона корхонадир.

Рангли металлургия саноатимизнинг моддий базасини мустаҳкамлаш борасида ҳам талай ишлар қилинди. Эндиликда Олмалиқ кон-маъдан райони мис запаслари жиҳатидан Совет Иттифоқида етакчи ўринлардан бирига чиқди. Бу районда чуқур илмий-тадқиқот ва қидирув ишлари ўтказиш шарофати билан янги қўрғошин ва рух конлари топиш имкониятлари очилмоқда. Бу конлардаги маъдан таркибида қўрғошин ва рух кўпроқ бўлади. Сурхондарё областидаги Хандиза полиметалл конида тадқиқот ишлари жадал бормоқда. Бу кон келажакда республика жанубида бунёд этиладиган янги кон металлургия комбинати учун база бўлиб хизмат қилади.

Министрлигимиз ҳузуридаги геология-разведка ва қидирув ташкилотларида, илмий-текшириш институтларида партия хўжалик активлари йиғилишлари бўлиб ўтиб, уларда ўтган йилги иш натижалари чуқур таҳлил этилди. Янги вазифалар белгилаб олинди. Социалистик мажбуриятлар қабул этилди. Энг муҳими фойдали қазилмалар запасларини кўпайтириш топшириғи 1975 йилнинг 7 ноябригача адо этилади. Беш йилликнинг иккинчи йили плани эса муддатидан илгари 25 декабрда бажарилади. Геология-разведка ишларини авж олдириш, уларнинг самарасини ошириш учун қидирув ва разведканинг янги методлари такомиллаштирилади, геофизик, геохимик ва ядро физикавий тадқиқотларнинг янги турлари жорий этилади, электрон ва математик ҳисоблаш техникасидан кенг фойдаланилади. Ҳозир геологлар очган конлар негизида 500 дан ортиқ металлургия, химия, энергетика, тоғ саноати корхоналари, карьер ва нефть конлари ишлаб турибди. Келажакда қилинадиган ишлар эса бундан ҳам кўп.

Қашқадарё ва Сурхондарё областларида калий тузларининг жуда катта манбалари топилди. Ана шу конлар Ўрта Осиё республикаларининг калий ўғитларига бўлган эҳтиёжини тўла-тўкис қондиради. Ғарбий Ўзбекистонда химия саноатининг янги тармоғини барпо этиш учун янги истиқболлар очилмоқда. Бунинг учун хлорли ва сульфатли тузлар база бўлиб хизмат қилади.

Турли-туман минерал туз манбаларининг топилганлиги, қудратли электр станциялари ишлаб турганлиги ва катта-катта табиий газ конлари мавжудлиги боисидан республикамизда минерал ўғит, хлор, кальция ва каустик сода, химикатлар, дефолиантлар, натрий сульфати, металл магний ва бошқа ишлаб чиқариш тармоқларини бундан буён яна ҳам кенгайтиришга имкон беради. Висмут, ва алюмин ишлаб чиқариш саноатлари учун ҳам хом ашё базалари тайёрлангандир.

Мамлакатимиз ва хусусан республикамиз иқтисодий куч-қудратининг илгари мисли кўрилмаган даражада ўсиб кетганлиги сабабли биз илгари хаёлга ҳам келмаган вазифаларнинг уддасидан чиқадиган бўлиб қолдик. Айниқса, сўнгги 10-12 йил ичида ўтказилган тадқиқотлар шарофати билан Ўзбекистонда олтин, кон-металлургия ва химия саноатини, рангли металлургияни, нефть ва газ саноатини, норуда хом ашё саноати ва қурилиш материаллари саноатини жадал ривожлантириш имкониятларига эга бўлдик. Эндиликда геология-разведка хизмати халқ хўжалигининг етакчи тармоғига айланди. Шуни таъкидлаб ўтиш керакки, геологларимиз янги беш йилликда республика саноатини янада ривожлантирмоқ учун зарур базани яратиб қўйдилар. Министрликлар ва планлаштирувчи органлар республика ишлаб чиқариш кучларини оптимал жойлаштирмоқ учун ҳом ашё нуқтаи назардан қараганда зарур ресурсларга эгадирлар. Эндиликда геология-разведка ташкилотлари кон саноатини ва саноатнинг бошқа тармоқларини келажакда янада ривожлантиришни ўйлаб иш тутмоқдалар.

Янги конларни очиш ва тез ишга солиш жамиятнинг тараққиёт босқичига боғлиқлиги аёндир. Агар мамлакат иқтисодий жиҳатдан бақувват бўлса, энергетика тараққий этган бўлса янги-янги ҳом ашёларга, минерал ҳом ашёнинг янги турларига эҳтиёж сезилади ва у зудлик билан ишга солинади. Бу фикрни бир-иккита мисолда кўрсатиб ўтай. Ангренда йирик кўмир кони атрофида каолин конлари разведка қилинган. Бу конлар негизида йирик глинозём ишлаб чиқарадиган корхоналар қуриш мумкин. Глинозём эса алюмин олмоқ учун энг зарур ҳом ашёдир. Биз 3-4 километр ер қаърида жойлашган нефть ва газ манбаларини ишга солишни ўрганиб олдик.

Сўнгги йилларда олимларимиз ва инженер-техник ходимларимиз қудуқларнинг пармалаш услубларининг янги конструкцияларини ишлаб чиқиш, янги серунум химиявий реагентлар ва цемент қоришмалари тайёрлаш, янги конларнинг кўзини очиш соҳасида самарали ишладилар. Мен бу ўринда нефть ва газ конлари геологияси ва уларни ишга солиш институтида қилинаётган ишлар ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, профессор Обид Акромхўжаев нефть ва газ геологиясига тааллуқли энг туб масалага, яъни уларнинг пайдо бўлиш муаммосига чуқур илмий, синчков назар ташлаб, назарий ва экспериментал тадқиқотлар ўтказиб, оригинал хулосаларга келди. Обид Муродович олинган янги маълумотларга таяниб, табиий углеводородларнинг пайдо бўлишини табақаланишини янгича талқин этмоқда. Нефтнинг ўзи пайдо бўлган қатламлардан силжиш вақти ва миқёсларини янгича талқин қилиш имкониятлари туғилмоқда. Бу илмий тадқиқотлар катта амалий аҳамиятга эгадир. Бу тадқиоқтлар ёнилғининг запасларини ҳисоблаб чиқишда янги принципиал дастуруламал бўлади.

Сўнгги йилларда умумий ва амалий геология масалаларини ҳал этишда муайян бир масалани ҳал этиш учун олиб борилаётган ишлар катта аҳамиятга эга. Шу жиҳатдан қараганда Урал ва Тянь Шаннинг ўзаро боғлиқлиги ҳақидаги Ленин мукофоти лауреати В. Г. Горьковец ва унинг ҳамкасбларининг металлогенетик назариялари катта аҳамиятга эгадир. Шу гипотезага таяниб, Қизилқумда ва Ўзбекистоннинг бошқа ерларида олтин конларидан ташқари платина, хром, темир, никель, мис, рух ва вольфрам конлари очилишига аминмиз.

Қизилқумни комплекс ўрганиш программасини яқинда СССР геология министрлиги тасдиқлади. У яқин 10-15 йилга мўлжалланган дир. Биз ана шундай программаларнинг катта истиқболи борлигини кўриб, Чотқол-Қурама ва Ҳисор регионлари учун ҳам ана шундай программаларни тузиб чиқмоқдамиз.

КПСС XXIV съезди Директиваларида планлаштириш ва бошқарувнинг автоматлашган системаларини жорий этиш муҳимлиги таъкидлаб ўтилган. Министрлигимизда СССР геология хизматида биринчи бўлиб, бошқарувнинг автоматлашган системаси лойиҳасини яратишга киришилди. Биз бу масалани синчковлик билан муҳокамадан ўтказиб, министрликнинг автоматлашган бошқарув системасини ташкил этишга киришмоқчимиз.

Бу муҳим вазифа борасида кадрлар тайёрлаш ва уларнинг иш малакаларини оширишдан ташқари министрликнинг ташкилий системасини ҳам яхшиламоқчимиз. Экспедициялар йириклаштирилади. Республика геология хизмати тармоқларида бирлашмалар ва ихтисослаштирилган йирик ташкилотлар тузилади. Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш кенг жорий этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган VI Пленумида ҳар бир ишнинг муваффақияти кадрларга, уларнинг билими ва малакасига, уқуви ва тажрибасига боғлиқлиги таъкидлаб ўтилди. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида геолог мутахассислар бармоқ билан санарли эди. Эндиликда министрлигимиз қарамоғидаги ташкилотлар ва корхоналарда 27 минг киши меҳнат қилмоқда. Улар орасида минг-минглаб олий маълумотли мутахассислар бор, илмий-тадқиқотлар соҳасида юзлаб профессорлар ва фан кандидатлари ғайрат билан ишламоқдалар. Ўзбекистон хазиналарини очишга геологлар кекса авлодининг кўп меҳнати синган. Биз уларнинг номини фахр билан тилга оламиз. Хозирги пайтда республикамиз минерал ҳом ашё базасини кўпайтиришга контопарларнинг янги авлоди вакилларидан О. М. Акромхўжаев, А. Г. Бабаев, В. Г. Гарьковец, Н. Н. Хожибоев, Г. В. Куликов, С. И. Ибодуллаев, А. Г. Иброҳимов, И. С. Сокол, Т. Ш. Шоёқубов, Г. В. Касавченко, Г. И. Малмотин, А Абдураҳмонов ва бошқа юзлаб мутахассислар ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Ўзбекистон хазиналари беҳисобдир. Геология разведка ташкилотлари қудратли техника билан қуролланган. Улар ҳар қандай вазифаларни ечишга шай бўлиб турибдилар. Минг-минглаб хазинатопарлар ўз зиммаларидаги вазифаларни шараф билан бажаришга бел боғлаганлар.

УКРАИНА ДЕСАМ...

(ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН)

Бир кун туз ичган жойга қирқ кун салом бер, дейишади. Мен Украинанинг қадимий шаҳри — Уманга бу гал ҳам уни ўттиз йил муқаддам фашистлардан тозалаган қуролдошларимни излаб бордим. Дўстларимнинг олов қалби, қуёшдек меҳри мени ўз бағрига яна чорлади.

Уманки ва Каминки деган икки дарё оралиғида жойлашган азим шаҳарнинг гўзал манзараларини уруш даврида билмагандик. Мана энди кўриб, чиройига тўймайсан, киши! Қудуқларга тириклай ташланган гўдакларни танкларимизга олиб, жанг қилганимиз ҳали-ҳали эсимда.

Ўз юртим, ўз уйимдек шаҳар кезаман. Марказий майдондаги мармардан ишланган қардошлик қабристонида қуролдошларимнинг номларини ўқийман-у, ўша Уман жанги, қабристонга тириклайин кўмилган кишилар жасади, қудуқларга тириклай ташланган гўдакларнинг фиғонлари кўз олдимда гавдаланади. Қизил майдон олдида қад кўтарган «Жанговар йиллар» панносида Уман шаҳрини немислардан озод қилган ҳарбий қисмлар орасида Кутузов ордени билан мукофотланган 57-механизациялашган танк бригадаси, унинг командири, полковник Шамардин, танкчи комсомоллар батальони ва жасорат кўрсатган дўстларимнинг номларини ўқиб ҳаяжонланаман. Уман учун бўлган даҳшатли жангларда дўстларим жасорат кўрсатганлиги, оддий ўзбек йигитлари, ўн саккиз ёшли тошкентлик Тўлеев, рязанлик Гришановни, взводимиз, батальонимиз номлари шаҳар тарихига ёзилганлиги билан фахрланаман.

Шаҳар халқи бизларни Уманнинг фахрий гражданлари деб нон, туз билан кутиб олди.

— Уруш даврида жангчи эдингиз. Энди коммунизм қурилишида тинч ҳаёт жангчисисиз. Шаҳар тарихини ўрганинг — дейди суҳбатдошим Лидия Григорьевна.

Уман-гўзаллик, нафосат шаҳри! Шаҳар 1793 йилда Россияга қўшилиб, 1797 йилда Киев губернияси ихтиёрида бўлган. Уманнинг ер ости бойлиги, ҳосилдор тупроғи, қалин ўрмонзори, ажойиб манзараси, чиройли табиати Ғарб мамлакатларини кўпдан буён мафтун этиб келган эди. Шунинг учун бўлса керак, Гитлер «қандай бўлмасин Уман шаҳрини қўлдан берманглар», деб буйруқ берган. Лекин ёвуз ният чиппакка чиқди.

Бу азим шаҳарга ташриф буюрган ҳар бир меҳмон «София» сайргоҳида бўлмаса армонда қолади. Шаҳарда бир вақтлар маҳаллий зодагонларга қарашли гўзал бир боғ бўлган.

1921 йилда Владимир Ильич Ленин қўл қўйган Декретга асосан «София» боғи музей-заповедник бўлиб қолди.

«София» бутун дунё табиатини, гўзаллигини ўзида мужассамлаштирган боғ. Унда субтропик мамлакатларнинг мевали ва манзарали дарахтлари ўтқазилган майдончалар мавжуд. «Кавказ тоғи», «Гуллар майдони», «Эманлар хиёбони», «Хитой олтанкаси», «Улуғ шаршара», «Кипарис майдони», «Йиғилиш майдони» хиёбонлари ва ўрмонзор бор. «Темней водийси», Каменка дарёси қирғоғидаги «Кичик Швейцария» ва «Веметний» воҳалари шулар жумласидандир. Бу хиёбонлар 200 гектарга яқин майдонни эгаллайди. Россия ва Украина усталари қўли билан бунёд қилинган нодир архитектура ёдгорликлари сайргоҳнинг кўрки бўлиб турибди. Турли мамлакатлардан келтирилган 358 хил 13700 туп мевали ва манзарали дарахтларни боғбонлар кўз қорачиғидай асраб, парвариш қилишаётир.

Истироҳат боғида Ўзбекистон манзарасини, ажойиб табиатини ҳам кўрамиз. Самарқанд тераклари, Фарғона ўриклари, гилоси, олчаси, беҳиси, чарос узуми, мажнун толлари боққа чирой ва гўзаллик бахш этаётир. Барги Ўзбекистон ғўзасининг япроғига ўхшаган дарахтга «Пахта» дарахти деб ном берилган.

Бу ерга номаълум солдатга ўрнатилган монумент Улуғ Ватан уруши йиллари ҳақида ҳикоя қилаётгандай туюлади. Солдат қабрига рябина дарахти ўтқазилган. Солдат арча, рябина дарахти остида гулларга кўмилиб мангу уйқуга кетган.

Номаълум солдатлар хотирасига ўрнатилган бундай ёдгорликларни шаҳарнинг кўпгина жойларида ҳам учратиш мумкин. Бу ерда республикамиз жасур ўғлонларининг қабри ҳам бор.

— Боғимиздаги Ўзбекистон мевазорларини, дарахтзорларини элимиз учун қурбон бўлган ўзбек йигитларининг ҳурмати деб парвариш қилаётирмиз, — дейди экскурсовод.

«София» сайргоҳи яна кенгайтирилган. Бу ердаги мевали ва манзарали дарахтларнинг янги навларини сақлаш ва уларни кўпайтириш соҳасида биолог олимлар илмий ишлар олиб бораётирлар. Тарихий жойлар, фашистлар бузган ёдгорликлар қайта тикланаётир.

«София» дўстлик тимсоли бўлиб қолаётир. Ҳар сафар гўзал Украинани ўйлаганимда, уруш даҳшатларини хотирлаганимда, «София» сайргоҳлари кўз ўнгимдан сира-сира кетмайди. Гўё ўша сайргоҳлар мени ўз бағрига чорлагандай бўлади.

Р. ИСҲОҚОВ.

ОЛТИН ИЗЛАБ...

У бошлиқ пармаловчилар бошқараётган кўчма механизациялашган пармалаш қурилмаси Қизилқумнинг гоҳ у ерида, гоҳ бу ерида пайдо бўлади. Улар пармаланган ерлар қаърида олтин запаслари қанчалигини аниқлашади. Сўнгра эса олтин қазиб олувчи шербилак шахтёрлар келишади. Пармаловчилар сардори Эсон Турсунов бундай ютуқлардан қаноатланиб қолмай, ўз коллективи билан ер бағрини пармалашда, янги олтин запасларини излашда давом этмоқда.

Қизилқум геология қидирув экспедицияси кўчма механизациялашган пармалаш бригадасининг катта мастери Э. Турсуновнинг Мурунтовга келиб, Қизилқумни пармалай бошлаганига ҳам ўн йилдан ошяпти. Меҳнатсевар коммунист Эсон Турсунов бажарилаётган ишнинг масъулиятлилигини ҳис этиб, механизациялашган пармалаш қурилмасидан унумли фойдаланяпти. Қўл остидаги пармаловчиларга меҳрибон раҳбар, тадбиркор устоз сифатида муомала қилмоқда. У коллектив билан бамаслаҳат иш тутади. Эришилган ғалаба қувончини ҳам улар билан бирга баҳам кўради.

Эсон Турсуновнинг кон-қидирув ва пармалаш соҳасидаги фидокорона меҳнатини партия ва ҳукуматимиз муносиб тақдирлаб, Ленин ордени билан мукофотладилар. Эсон ака бошлиқ пармаловчилар шу кунларда август ойи ҳисобига иш бажаришяпти. Бригадада смена мастери бўлиб ишлаётган Очил Сафаралиевдан ҳам кўпчилик хурсанд. Ленин ордени кавалери бўлган бу серғайрат пармаловчи беш йиллик топшириқни уч ярим йилда бажариш мажбуриятини олиб тер тўкаётир. Қўлга киритилаётган ютуқлар юксак мажбурият албатта бажарилишидан далолат беряпти.

М. ГРАН.

ТАСС АХБОРОТИ

«КОСМОС-482» ПАРВОЗДА

1972 йил 31 мартда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-482» учирилди. Йўлдошга ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программага мувофиқ космик фазони тадқиқ этишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошда илмий аппаратлардан ташқари орбита элементларини аниқ ўлчовчи радио система, приборлар ва илмий аппаратларнинг иши тўғрисидаги маълумотларни Ерга етказиб берувчи радио телеметрик система бор.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

Адабиёт ва санъат саҳифаси

Баҳор мадҳи · Тўйхат · Экранда балет · Янги назмлар

Майса

Табиатнинг гилами — ҳушбўй, ям-яшил майса
Минг бир рангда товланар кўкдан қуёш жилмайса.
Тоғларга тикаман кўз унга ёнбошлаб олиб,
Кунимни кеч қиламан ҳар кун бағрида қолиб.

Чарх уриб сайрар тўрғай, куйида баҳор саси,
Майса кўксида қолган шабнамли наҳор саси!
Қурт-қумирсқа уйғонган чим ўтларга тутиб лаб,
Эҳ, майсазор!
Баҳорни соғингандир эрка қалб.

Нур тўла уфқларга ҳайқириб чопгим келур,
Ҳушбўй ўтлар ичидан чучмўма топгим келур.
Бойчечак боқар менга шудгор узра уёла,
Бағрига чорлайди у:
—Кел ёнимга, ҳой бола!

Барра ўт япроғидан шимираман шабнамни,
Шабнамнинг томчисида кўриб улкан оламни!
Майсалар поёндозим, она Ер кўрпачаси,
Кўксида лола — қуёш учқуни, бир парчаси!

Кўрпачага ўлтириб тиниқ кўкка боқаман,
Оппоқ булут сузади, елкасида оқаман.
Баҳорни муичоқ қилиб тақиб учар турналар,
Майсалар узра гулхан ёқиб учар турналар.
Момиқ тупроқ бойлиги, чўғ гилам—яшил майса,
Дил бир ҳапқириб кетар қўй-қўзилар чайнаса.
Чўпоннинг чайласида қумғон шақ-шуқ қайнаса,
Янада файзли дала,
Янада ором майса!
Майсага бурканган бу бепоён, чексиз адир,
Мавж уриб жимирлайди океан, денгиз адир.
Шундайин чексизки у орзу-хаёллар каби,
Шундайин чексизликлар ҳар инсоннинг матлаби.
Гўзал қиз кулгандайин кўкдан қуёш жилмайса,
Янада файзли дала,
Янада ором майса!

ТЎЛҚИН.

ХУРСАНД ДЕНГ

Қуёш шаънига шеър айтсам, дили юрт меҳри-ла банд денг,
Гар уммон қудратин битсам, элин куйлайди фарзанд денг.

Жўшиб вулқон каби қалбим, сўз очсам бахту иқболдан,
Ривож ҳар лаҳза йўлдоши, боши кўкларда хурсанд денг.

Агар назмимда Помирдек буюк тоғларни васф этсам,
Ғурури, беқиёс улкан, шу тоғлар бирла монанд денг.

Тараннум айласам меҳнат, ижод аҳлини тинмасдан,
Севар халқи учун ҳар бир улуғ ишга камарбанд денг.

Курашга, илму донишга сафарбарлик қароримдир,
Ўзимни коммунист, умрим шу номим бирла пайванд денг.

◆

ШИРИН

Ҳеч ишонмам ким деса: «Тонг чоғида уйқу ширин».
Тонгда мен шеър ишқида чеккан азоб, қайғу ширин.

Йўқ, ширин эрмас у дам жонимга тенглар шўхлиги,
Роҳатим, тинчим олиб қочган ажиб мавзу ширин.

Бесамар ўтган куним тотган асал, қандим — заҳар,
Меҳнатим маҳсули — мисрам уйғотар туйғу ширин.

Мен учун лаззат эмас боғи эрамнинг сайри ҳам,
Шеърият аҳли аро ичсам агар оғу ширин.

Найлайин, жўшқин ижод кайфидан ўзга бодани,
Эл аро шеърим қанот — ёзсин, деган орзу ширин.

Улмасо, қон сингитиб йўғрилмаган байтинг ўчир,
Қиммати бир пул унинг то бўлмаса эзгу, ширин.

Улмас ЖАМОЛ.

ҲАМЗАШУНОСЛАР АНЖУМАНИ

БУХОРО, (**«Совет Ўзбекистони» мухбири**). Бу ерда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институти, С. Оржоникидзе номли Бухоро давлат педагогика институти томонидан Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг ҳаёти ва ижодини ўрганишга бағишланган анъанавий илмий сессия ўз ишини якунлади.

Анжуманни Бухоро область партия комитетининг секретари ўртоқ Ҳ. Мўминов кириш нутқи билан очди. Ҳамзашунослар анжуманида адабиётшунослардан Ҳ. Ёқубов, Ю. Султонов, Ш. Шоабдураҳмонов, Л. Қаюмов, М. Мирзаев, С. Алиев, Т. Қораев, М. Қосимова, Э. Қиличев ва бошқаларнинг докладлари тингланди.

Республика Ҳамза мукофоти лауреати, таниқли адиб Назир Сафаров Ҳамза ҳақидаги хотираларини айтиб берди.

Т. НАЗИРОВ.

Ёзувчини қутлашди

31 мартда Тошкентда таниқли ўзбек шоири Рамз Бобожон туғилган кунининг 50 йиллигига бағишланган кеча бўлиб ўтди. Кечани Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия очди. Филология фанлари доктори, профессор С. Мамажонов кеча аҳлига Р. Бобожоннинг ижоди тўғрисида гапириб берди.

Кечада сўзга чиққан юбилярнинг дўстлари, қаламкаш ўртоқлари, талантининг мухлислари унга сиҳат-саломатлик, янги ижодий муваффақиятлар тилашди. (ЎзТАГ).

САҲНАМИЗ САРВАРИ

Наби Раҳимов 60 ёшда

Эртага кўп сонли театр мухлислари вакиллари, санъат арбоблари, маданият ходимлари ҳамда узоқ-яқиндан келган азиз меҳмонлар Ҳамза номли театр залига ташриф буюрадилар. Бу ерда номдор санъаткор, СССР халқ артисти Наби Раҳимовнинг муборак 60 ёшига ва ижодий фаолиятининг 40 йиллигига бағишланган тантанали кеча бўлади.

Ўзининг мазмунли ҳаётини ва серқирра ижодий фаолиятини сарҳисоб этиб, тўй қилаётган улкан актёримиз босиб ўтган йўл дарҳақиқат ранг-баранг ҳамда нурга йўғрилгандир.

Муҳтарам актёримиз ҳам трагик, ҳам комик ролларнинг моҳир ижрочиси. Бу актёр ҳам ижобий, ҳам салбий образларни қойил қилиб яратувчи заргардир. У замонамиз қаҳрамонлари ва классик қаҳрамонлар образларини меъёрига етказиб ўйновчи санъаткор.

Наби Раҳимов — трагик ва комик роллар устаси. Бунга «Отелло»даги Яго, «Ревизор»даги Хлестаков образлари мисол бўла олади. Яго — Шекспир трагедиясидаги асосий персонажлардан бири. Бу образни дунё театр тарихида бармоқ билан санарли актёрларгина ижро эта билган. Бундай образларни ижро эта оладиган актёрлари бўлмаган театр Шекспир асарларини саҳнага қўйишга уринмаса ҳам бўлади. В. Г. Белинский таърифига кўра, «Трагедия драматургиянинг чўққисидир». Ана шу доно фикрга асосланган атоқли режиссёр Маннон Уйғур Шекспир асарларига мурожаат қилувчиларнинг биринчиси эди. Талабчан ва ўткир зеҳнли режиссёр Отелло ролини Аброр Ҳидоятовга, Дездемона ролини Сора Эшонтўраевага, Ягони эса Наби Раҳимовга топшириб, жуда тўғри иш қилган. Бу асар театримиз тарихида энг яхши асар бўлиб қолди.

Гоголнинг машҳур «Ревизор»идаги Хлестаков образи Ягонинг тамомила тескарисидир. Наби Раҳимов ана шу комик образни яратар экан, унинг мураккаб характерини очиш учун ранг-баранг бўёқлар қидиради. У Хлестаков қиёфасига осонликча кира олмаган. Актёр бунинг учун неча-неча тунларни тонгга улаб машқ қилган, изланган, қидирган, мутолаа қилган. Ўша давр руҳини акс эттирувчи китобларни ўқиган. Авторнинг асосий мақсади нимага қаратилганлигини чуқур ҳис этиб, фақат меҳнат ва яна меҳнат қилиш туфайлигина ўз орзусини рўёбга чиқара олган. Ижодкор-санъаткор ўзи яратаётган образини мудом ўйлаш билан рўёбга чиқара олади. Ақл закоси, бутун борлиғи ўзи ижод этаётган образ билан банд бўлган тақдирдагина мақсадга эришиш намунасини Наби Раҳимов фаолиятида ёрқин кўрсак бўлади. Унинг Хлестакови ана шундай тинимсиз меҳнат, изланиш ва ўйлашнинг самарасидир.

Парда очилганда саҳнада пайдо бўлган Хлестаков усти ялтироқ, ичи қалтироқ, ўтакетган алдоқчи, мақтанчоқ одам эканлиги дарҳол маълум бўлади. У шаҳар ҳокимига (бу ролни Ш. Бурҳонов ижро этган) дуч келар экан, ўзини йўқотиб қўяди, лекин сир бой бермаслик учун жазавага тушиб, қўрқоқ олдин мушт кўтарар қабилида иш кўради. Шу саҳна икки улкан актёр иштирокида жуда чиройли, эсда қоларли чиққан. Уларнинг ҳолатидан томошабинлар қотиб-қотиб кулади, ижрочилар маҳоратига қойил қолади.

Абдулла Қаҳҳорнинг «Шоҳи сўзана» пьесасидаги ижобий қаҳрамон Қўзиев образини ўзбек саҳнасида биринчи бўлиб Наби Раҳимов яратган. Бу образ ўз характери, меҳнатсеварлиги, ўз касбига меҳру-садоқати, хушчақчақлиги, ўз севгилисига вафодорлиги, хуллас ҳаётга ташналиги билан ажралиб туради. Қўзиев — Н. Раҳимов яқиндагина фронтдан қайтган, ҳали у солдатлик гимнастёркасини ҳам ечмаган. Меҳнатга чанқоқ бу жангчи йигит Мирзачўлни ўзлаштиришга бел боғлайди. У қурилиш бригадасига бошчилик қилади. Бу тиришқоқ йигит жанг майдонида қандай жасорат кўрсатган бўлса, чўлга ҳам шундай шиддатли ҳужум бошлайди. Шу ерда Салтанатни севиб қолади. Улар меҳнат майдонида ўз бахтларини топадилар. Н. Раҳимов замонамиз ёшларининг типик вакили Кўзиев образини яратиб, ўз саҳнавий ҳаёт йўлини яна бир ажойиб дурдона билан безади.

Юқорида тилга олинган ана шу уч спектаклдаги Наби Раҳимов яратган такрорланмас уч образ актёрнинг ижодий имкониятлари нақадар кенг, ижрочилик истеъдоди нақадар юксак, саҳнавий маҳорати камолга етганлигининг ёрқин далили бўла олади.

Атоқли артист Наби Раҳимов ўзининг 60 йиллик тўйини катта ижодий муваффақият билан кутиб олди. У яқиндагина саҳналаштирилган атоқли драматург Уйғуннинг «Парвоз» пьесасидаги бош қаҳрамон — колхоз раиси Мамасолиев образини яратди. Бу жуда мураккаб образ. У қатор орденларга эга, райком аъзоси, областда ном қозонган раис, депутат. Ҳатто, қаҳрамонликка ҳам тавсия этилган. Бундай шуҳратга у ҳалол меҳнат билан эмас, минг хил найранглар билан эришган. Бундай образни саҳнада гавдалантириш осон эмас. Мамасолиев ўз мавқеини сақлаб қолиш учун ҳеч нарсадан қайтмайди. Турли йўллар билан айрим раҳбар ходимларни ўзига гумашта қилиб олган бўлса ҳам, ҳақиқатчи райком секретари Ҳурриятнинг одилона қаршилиги олдида у лол қолади, халқ судига дучор бўлади, ҳақиқат қарор топади.

Кўпқиррали Мамасолиев образи уста санъаткор Наби Раҳимов талқинида жуда ишонарли, ёрқин қиёмига етган образлардан бирига айланди. Мамасолиев образи Қўзиевдан бутунлай фарқ қилади. Бири ижобий, иккинчиси салбий қаҳрамон. Улуғ рус актёри М. П. Хмелев ўзи яратган образларига ё адвокат, ё прокурор бўлиб ёндошар эди. Наби Раҳимов ҳам худди Хмелев сингари томошабинга яхшини яхши, ёмонни ёмон деган фикрини уқтира оладиган актёр — гражданиндир.

Севимли актёримиз ўз ижодий фаолияти давомида юздан ортиқ образ яратган. Шуларнинг ярми классик, ярми эса замонавий қаҳрамонлардир. Наби Раҳимов замон руҳи билан нафас олувчи, ўзини ҳар доим саҳнада ҳис этувчи, партиямиз чақириғига ҳозиржавоб, халқимиз хизматига шай турган актёрдир. У бекордан-бекорга саҳнага чиқмайди. Ҳаётимизда қанақа янгилик содир бўлса, шу ҳақда саҳнадан туриб одамларга жар солсам дейди. Жамиятимиз тараққиётига нималар тўсқинлик қилса, шунга дарҳол зарба берсам дейди. Урушгача бўлган беш йилликлар, Улуғ Ватан уруши йиллари ва тинч қурилиш даврларида яратган образларининг ҳаммаси ҳаёт тақозоси билан бунёдга келгандир. «Жазоир — менинг ватаним»даги Ҳамид Сирож, «Қутлуғ қон»даги Шокир ота, «Мирзо Улуғбек»даги Бобо Кайфий, «Олтинчи июль»даги Дзержинский образлари фикримизнинг ёрқин далилидир.

Наби Раҳимов «Қирол Лир» трагедиясида Альбини ролини катта муваффақият билан ижро этгани учун Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти лауреати фахрий унвонига сазовор бўлди. «Жазоир — менинг ватаним»даги Ҳамид Сирож роли учун Москвада ўтказилган театрлар кўригида «Аълочи ижрочи» диплом билан тақдирланган. Бу ҳақда СССР халқ артисти Р. Симонов «Правда» газетасида шундай ёзган эди: «Наби Раҳимов Ҳамид Сирожни ғоят ёқимли ва ҳаққоний гавдалантиради, одамлар билан муомалада бу ёқимлилик янада самимийлик касб этади ва Жазоир халқининг ёш авлодига меҳр ва ишонч бу образни халқчил ва чин инсоний образ даражасига кўтаради».

Наби Раҳимов тиниб-тинчимайдиган, ҳар бир дақиқасини меҳнатсиз, ижодий изланишсиз тасаввур қила олмайдиган актёрдир. Наби акани ҳали театрда, ҳали кинода, ҳали радиода иш устида учратамиз. Ҳозир халқимиз жон-жон деб тинглаётган «Табассум» устахонасининг ижодкорларидан бири Наби акадир. «Ўзбекфильм» киностудиясининг ишлаб чиқараётган қатор янги фильмларида ранг-баранг роллар ижро этаётган актёр Наби акадир. «41 йил олмалари» фильмидаги боғбон чол образининг ижроси учун Бутуниттифоқ кинофестивалида «Энг яхши эркак роли учун» диплом билан мукофотланганлиги актёрнинг кино соҳасидаги улкан ютуғи ҳисобланади. Наби ака ғамхўр ва талабчан мураббий ҳамдир.

Улкан санъаткор Наби Раҳимовнинг узоқ йиллик самарали хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан юксак тақдирланиб келмоқда. У бир неча орден, медаллар билан мукофотланган. Наби Раҳимов Ленин ордени кавалеридир.

Бугунги кунда Наби Раҳимов улкан ижодий режалар билан банд. Театримизда у Шекспирнинг ўлмас асари «Ричард III» устида ижод қилмоқда. Киностудияда янги картиналарда суратга тушмоқда. Эфирдан тез-тез унинг қувноқ ҳандалари янграб турибди.

Наби Раҳимовнинг камолот тўйи театримизнинг, ўзбек санъатининг ҳам тўйидир. Унинг босиб ўтган мазмунли ҳаёт йўли ёш санъаткорларимиз учун ибратдир. Биз шу айёмда севикли юбиляримизга, атоқли санъаткоримиз Наби Раҳимовга сиҳат-саломатлик, баракали меҳнатида янгидан-янги муваффақиятлар тилаймиз.

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти.

ҲАЁТ БУ...

Ҳаёт бу... сабоғи қошида
Баъзида мен тилсиз гўдакдай.
Сеҳрли дунё у... тошида
Киролмай турурман йўлакда.

Ҳаёт бу... гул янглиғ нозик дил
Одамлар юмушин ўтарман.
Ҳаёт бу, ҳаётга таъзим қил,
Деймону, қалбимни тутарман.

Менгадир замондош буюклик,
Дўст, ҳамроз одамлар элати.
Элимда меҳнаткаш — суюклик,
Меҳнатдир бахт қасрин калити.

Йиқилсанг, турғизар қадоқ қўл,
Қоқилсанг, суяйди елкалар.
Киборлик ўйида боссанг йўл,
Надомат бағрингни тилкалар.

Ҳаёт бу — устозу муаллим,
Гавҳардай ҳар битта сабоғи.
Ҳаётнинг таълимин олмас ким —
Бўлмагай афсусин адоғи.

Шундайин сабоғин: шоҳ кўнгил
Туғёндан қулайди тахтидан.
Саботу чидамнинг энг сўнгги...
Юлқилаб олгандай бахтингдан.

Шундайин сабоғки, метиндай
Ирода, зеҳнингга имтиҳон.
Оташи тоблайди олтиндай,
Дўстга ёр у, ёвга интиқом.

Ҳаёт бу... беради дашномлар,
Онадай босар ҳам бағрига.
Билурсан агёр ким ошнолар,
У елкан — тўлқинли наҳрга.

Ҳаёт бу — сен инсон бўлмассан—
Гоҳ ранжи, гоҳ завқин сурмасдан.
Мева ҳам аччиқни кўрмасдан
Бол каби ширага тўлмасди.

◆

ОДАМНИ АРДОҚЛАНГ

Бармоқлар бирикса асабдан,
Йиғармиш қиличнинг кучини.
Бармоқлар мушт бўлса ғазабдан,
Олармиш юракнинг ўчини.

Бармоқлар шунчаки туғилмас,
Ғазабнок бўлмаса юраклар.
Адоват дегани туғилмас —
Орқангдан туртмаса бўлаклар.

Бармоқлар соч каби таралиб,
Мулойим чертсалар дуторни.
Ғазабмас, эзгулик яралиб,
Инсон шод, беташвиш ўтарди.

Инсон гар инсонни ардоқлар —
Мушт бўлиб туғилмас бармоқлар.

◆

ШОИР ВА ШАМ

Шоир ҳам ёнади аслида,
Шам каби бедордир кўп тунлар.
Шам ёнар парвона қасдида,
Шоирни ёндирар туйғулар.

Шам ёнар... марварид томчилар...
Энг азиз ҳисларин тўкар дил.
Ёнмаса қалб, ғашлик қамчилар,
Фақат ўт, ёнишни уқар дил.

Шам ёнар... эслатиб рўёни,
Шоирни элитар хаёллар.
Хаёл-ла кезар у дунёни,
Ишқ кўрар кўз солса қаёнга.

Шам ёнар... бошида нурдан тож,
Шоирни тинчитмас туғёни.
Ҳар байтга тўлар у дил-хирож,
Сочига оқ инар шу они.

Эътибор ОХУНОВА.

МЕҲМОН ЭТИБ

(ҚЎШИҚ)

Шоира ёзмиш анорим мадҳини достон этиб,
Байтининг ҳар бандига япроғини бўстон этиб.

Ногаҳон боқмоқ ила гумбазсимон кошонага,
Тебратар соҳиб қалам иш аҳлини гирён этиб.

Бу жаҳон айвонидирки, тенгги йўқ оламаро,
Неча гулгун юзли қизлар ўлтирар макон этиб.

Юзларига парда тортиғлик нечун кошонада?
Бейбо, андишасиз кўз солмоғин гумон этиб.

Дилрабо, маҳвашпарилар нози истиғно билан—
Май тутар меҳмонига шокосада шодмон этиб.

Гулбадан қизлар билан суҳбат қуриб боғлараро,
Мадҳидан гулдаста тузди, элга бир девон этиб.

Кел Увайсий янги боғ, кўркам анорзоримга кел,
Гул тутар аҳли Қува, Маъруф ила меҳмон этиб.

Маъруф НАЗАРОВ.

«Жонланган миниатюралар» фильм-балетидан кадрлар. Суратларда: артистлардан (ўнгдан) Г. Ҳамроева, Р. Тангуриев, К. Соатов ва А. Шабановлар.

ГЎЗАЛЛИК ПОЭЗИЯСИ

[«ЖОНЛАНГАН МИНИАТЮРАЛАР» ВА «ТЕМУР МАЛИК» ФИЛЬМ-БАЛЕТЛАРИ ҲАҚИДА]

Навоий. Унинг ўлмас ғоялари, ижодий мўъжизалари ҳамиша биз билан. Йиллар оша унинг шеърияти инсонлар қалбига, руҳига чуқурроқ сингиб бормоқда. Инсониятда юксак хислатларни, меҳнатга, ижодга муҳаббат ҳисларини тарбиялашда буюк роль ўйнамоқда.

«Ўзбекфильм» киностудияси яратган «Жонланган миниатюралар» фильм-балетида улуғ шоир ғоялари «Сабъаи сайёр» поэмасининг ажойиб қаҳрамонлари орқали ўзининг поэтикаси ва мислсиз ифодалилиги билан шоир шеъриятига яқин турган янги жанрда томошабин қалбига шавқу завқ бағишлайди.

Режиссёр ва сценарий автори хореография ва кино санъатининг ўзига хос хусусиятларини тўлиқ ишга солиб, Навоий достонлари сирларини чуқур идрок этган ҳолда театрда қўйилган спектаклни такрорламайдиган бутунлай янги кинолента яратганлар.

Композитор Манас Левиев музикаси фильмнинг янада тўлақонли ва таъсирли чиқишида муҳим роль ўйнаган.

Миллий халқ оҳангларидан, куйларидан самарали фойдаланиш фильм-балетга алоҳида таъсирчанлик бахш этади. Ёш балетмейстер З. Оқилова ўзининг эҳтирос ва истеъдодини фильмдаги рангоранг ва ифодали ўзбек халқ рақсларининг ёрқин образли идрок этилишига бахшида этган.

Режиссёрнинг образларга хореографик характеристикаси, монологлар бера билиши, кадр ортидаги поэма оригиналидан берилган овоздан фойдаланиши саҳнадаги воқеаларнинг моҳиятини очишга, кишиларнинг ўзаро муносабатларини, ички дунё ва туйғуларини ёрқин ифодалашга олиб келади.

Ўйчан салобатли музика садолари остида экранда гўзал қиз тасвири акс этади. Жонсиз тасвир рақкоса ҳаракати билан асар қаҳрамони — Меҳрига айланади. Меҳри — ЎзССР халқ артисти Бернора Қориева нинг чинакамига поэтик истеъдоди бизни Меҳри ҳақида Навоий айтган қуйидаги таърифга тўлиқ ишонтиради:

«...Қади ким наҳли сарфароз келиб,
Ҳусн боғида сарви ноз келиб,
Оразы машъали жаҳон афруз,
Партави шуъласи келиб жонсўз».

Меҳрининг ички дунёси мовий ранглар жилвасида акс эттирилган бўлса, Суҳайлнинг монологи нур сочиб чиқаётган қуёшнинг илиқ олтин ранг фонида ҳал этилади. Қаҳрамоннинг поэтик портрети унинг ички ва ташқи дунёсининг кўп қирралигидан далолат беради.

Суҳайл — Сўнмас Бурхонов рақсларининг моҳияти шундаки, у қаҳрамоннинг умумий ҳолатини мардлик, жасорат мавж урган лавҳаларда ифода этади.

Гўзаллик ва нур тўла бу ёрқин саҳналар ўрнини жоҳил ва жаллод Жобирнинг зулматга ғарқ бўлган машъум саройи эгаллайди. А. Абдураҳмонов ўзининг кескин ҳаракатлари, жонсарак, безовта туйғуларни ифодаловчи рақси билан томошабин кўз ўнгида шаддот ва қароқчи Жобир образини гавдалантиради.

Рассом Н. Раҳимбоев фильм-балет бадиий гармониясини ташкил қилувчи поэтик муҳит яратар экан, етти иқлим рангларидаги кийимлар, таъсирли декорациялар излайди, топади.

Режиссёр-сценарист Л. Файзиевнинг «Жонланган миниатюралар»да мавжуд бўлган энг яхши фазилатлар-пластик умумлашмалар, рақснинг образлилиги ва тасвирийлиги, воқеаларнинг кўлами, туйғуларнинг теранлиги, миллий рақс анъаналарини чуқур ҳис этиб, уларни умум хореографик тафаккур маданияти билан боғланиши, ҳозирги замон рақс симфонизмига мойиллик кайфиятларини муаллифнинг «Темур Малик» фильм-балетида ҳам кўрамиз.

Бу асар спектакль асосида яратилганлигига қарамай, режиссёр ва балетмейстерлар саҳна воқеаларини экранга кўчиришда барча хореографик компонентларни қайта кўриб чиқишга, таҳрир этишга алоҳида аҳамият берганларини кўрамиз. Бу ўринда фильм-балет прологи оригинал ҳал этилган.

«Жонланган миниатюралар»да ранглар жилваси жонлилик, ўйноқиликка нисбатан пантомимиклик, ички уйғунлик, сокинлик, характерлардаги бир маромлилик тасаввурини ҳосил қилади; рақс бамисоли жонлангандек. «Темур Малик»да эса, биз қисқа ва аниқ ранглар, ҳаракатлар, тиниқлигини зўр ҳаяжон ва жанговарлик хислатларини кўрамиз.

Бизнинг кўз ўнгимизда қаҳрамонлар жонланади, гўёки улар қадимий фрескалардан тушиб келаётган йигит ва қизларни эслатади. Илк муҳаббатнинг туғилиши ҳақидаги бу хореографик ҳикояда, тамомила «оёқ учи» рақсларига асосланган лавҳаларда, ҳавои сакрашларда ва чарх уриб айланишларда муҳаббат завқи ва шавқи жўш уриб туради. Мардон — М Бурҳонов ва Зарина — Р. Курмаева дуэтлари навқирон ёшликнинг, нафосатнинг, нур ва муҳаббатнинг гимнидек туюлади, аммо чиройли суҳбатхона ортида берилган қора фон воқеалар оқибатида фожиа ётганлигидан дарак беради. Шу фон душман ёйида отилиб навкар юрагига санчилган қора ўқ билан уланиб кетади.

Композитор Мухтор Ашрафийнинг халқ куйлари асосида яратган ёқимли музикаси, кетма-кет оқиб келаётган куйлар тўлқини гўзал рақсларга жон ато этади, ҳаётийлик бағишлайди. Бу борада айниқса, Хоразмшоҳ саройи ва наврўз байрами саҳналари ажралиб туради.

Балетмейстер Иброҳим Юсупов фильм-балетдаги воқеалар ривожи мантиқли бўлишида, образлар руҳий ҳолатини очиб беришда, асосий мақсадни ҳал қилишда фақат рақс ҳаракатларидан фойдаланади, ўйинларда ортиқча этнография, нақшдорликдан воз кечади.

Фильм-балетда режиссёр ва балетмейстер кордебалет рақсларидан атрофлича фойдаланади, чунки кордебалет фильмда драматизмни туғдирадиган ва ривожлантирадиган асосий омилдир. Бу жиҳатдан сўнгги саҳна характерлидир.

Ўз тематикаси, хореографик ва бадиий инъикоси жиҳатидан бир-биридан ажралиб турувчи «Жонланган миниатюралар» ва «Темур Малик» фильм балетларидаги муштараклик фақат ўзбек кинематографиясида биринчи бўлиб экранлаштирилишида эмас, балки ўзбек санъатининг истеъдодли намоёндалари — режиссёр Л. Файзиев, композитор М. Ашрафий, рақкоса Б. Қориева, балетмейстер И. Юсупов ва бошқаларнинг асосий ижодий йўналишини давом эттирган ҳолда миллий музика, хореография, кино санъатимизнинг ривожланиши ва гуллашидан далолат беришидадир!

Н. ЗОҲИДОВА.

ИШОНМАНГ

ФЕЛЬЕТОН

...а-
...а-

Айт... ...ган тўқимачили... ...нус-ҳалари намойиш... ...Тошкент тўқимачилик ма... ...озлиги заводи ишлаб чиқарган машиналарнинг бозори чаққонлиги, ҳатто чет элларда ҳам харид боши эканлиги ҳаммага аён. Аммо кўргазмадан бу машиналарнинг янги нусхаларини кўраман деб ҳомтама бўлманг. Сизга олтмишинчи йилларнинг охирларида ишлаб чиқарилган машиналардан бошқа ҳеч нимани кўрсатишолмайди.

Енгил саноат корхоналари маҳсулоти намуналарини кўрсатиб, булар энг сўнгги янгиликлар дейишса, асло ишонманг! Бу машиналар 7-10 йил олдин ишлаб чиқарилган. Янгилари кўринмайди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимлари яратган илмий ишларнинг кейинги йиллардаги рўйхати билан қизиқмай қўя қолинг. Буларни кундуз куни микроскоп орқали ҳам тополмайсиз, чунки уларнинг намуналари 1967 йилдан бери сира янгилангани йўқ.

Кейинги йилларда республика халқ хўжалигини юксалтиришда С. Нуриддинов, Х. Баҳодиров, Л. Казанцева, А. Девятова сингари ишлаб чиқариш новаторлари озмунча тер тўкишмади. Лекин кўргазма залларини тит-пит қилиб ташласангиз ҳам, на уларнинг яратувчилик қудратини, на ҳаёт лавҳаларини акс эттирувчи экспонатларни топасиз.

Кўргазманинг омборларида бўлмабсиз, бу дунёга келмабсиз. Етти ухлаб тушингизга кирмаган латта-putталарни, атлас ва шойи газламалар дейсизми, трикотаж буюмлар дейсизми, қоракўл тери-ю алмисоқдан қолган пойафзал, баланд пошна ағдарма этиклар, сурма-ю атир-упа, беғубор осмондек тиниқ мусаллас дейсизми, хуллас хаёлингиздан қочган асори-атиқаларни шу ердан топишингиз мумкин.

Шуниси қизиқки, буларнинг қаердан келиб қолганлигини на кўргазма дирекцияси ва бухгалтериясидаги кишилар ва на буларни бир вақтлари юборган ташкилотлар билишади. Омборда моғор босиб ётган тўрт юз хил буюм орасида 2259 метр атлас ва шойи газлама, 107 дона трикотаж буюмлари, 146 та қоракўл тери, 65 жуфт пойафзал, 136 шиша атир-упа, ва бошқа ноёб кўргазмаларни ҳужжатдан билмасангиз, нусхасидан танимайсиз. Таниб қолсангиз этингиз увушиб, куйиб кетасиз. Ахир, буларнинг ҳаммасини пулга чаққанда неча-неча сўм бўлади?!

Бундан етти йил муқаддам республика Енгил саноат министрлигига қарашли Тошкент чарм-мўйна заводи тўрт минг сўмлик 77 хил буюмни тегишли ҳужжатлар асосида кўргазмага юборган эди. Афсуски, булар ҳали ҳам кўргазманинг бош павильонида савлат тўкиб ётибди.

Самарқанд, Наманган шойи тўқиш фабрикалари ва Марғилон шойи комбинати бундан саккиз йил илгари кўргазма ихтиёрига 1200 метрдан зиёд нафис крепшифон, крепжоржет ва крепдешин юборишган эди. Нима, булар бировнинг чўнтагидан чиқибдими. Кетса, давлат ҳисобидан кетибди-да. Шунга ҳам ота гўри-ю қозихонами? Пешана терининг маҳсулини қадрлай билмаган амакилар таваккал қилиб буларни ҳам ҳисобдан чиқариб юборишди. Шўринг қурғур газламалар омборда ётавериб, куяга ем бўлди.

Хотамтойлик бобида кўргазма маъмурияти рекорд қўяди, десак ишонаверинг. Негаки, кўргазма ишига сира алоқаси бўлмаган одамларга ҳам хайр-эҳсон қилинаверган. Кўргазмада биринчи, иккинчи даражали диплом деган мукофотлар бор. Аслида, халқ хўжалигидаги амалий ишлари учун мукофотга лойиқ иш қилган кишиларга бериладиган бу дипломлар бунга сира алоқаси бўлмаган кишиларга бериб юборилди.

Гап шундаки, биринчи даражали дипломга лойиқ топилган экансиз, марҳамат қилиб юз сўмни ҳам олиб қўйинг. Мабодо, иккинчи даражали дипломга илиниб қолган бўлсангиз, эллик сўм билан кифояланишга мажбурсиз. Устига-устак, дипломга сира алоқангиз бўлмаса борми, қитдек виждонингиз бўлса, ўзингизга қийин. Бир тийин ҳам олмай, ҳамёнингизга зарар келтирасиз. Лекин шундайлар ҳам бор экан. Республика Молия министрлигининг қишлоқ хўжалигини таъминлаш бошқармаси бошлиғи Горбунов, шу бошқарма экономисти Беспалова ўртоқлар ғойибдан келган бу насибадан воз кечиб юборишди. Лекин қанчадан-қанча одамлар бу икки ўртоқнинг соддадиллигидан кулиб, ҳадяни илиб кетишди.

Алмисоқдан қолган нарсаларнинг ихлосмандлари ҳам учраб қолар экан. Учратиб қолсангиз улуғ рус ёзувчиси Н. В. Гоголнинг машҳур қаҳрамони Плюшкинга ўхшаб, керакли-кераксиз ашёларга, латта-путталарга орзуманд одамлар кўз ўнгингизга келади-да, кўнглингиз беҳузур бўлади. Омборга кириб қаранг-а, ҳар турли электр лампаларидан 5047 дона, салкам бир ярим минг метр поёндоз гилам, 11 минг метрдан зиёд кабель ва симлар, қарийб 1300 қути кир ювиш порошоги, 1300 метрдан кўпроқ сурп ва брезент, мингга яқин жонон пиёлаларни кўриб, анграйиб қоласиз,

Бундай маъмурчилик ходимларга нисбатан ҳам қўлланилмоқда. Кейинги икки йил ичида кўргазманинг 11 ходимига кўзда тутилганидан 3 минг сўмдан зиёд пул ортиқ тўланган. Эҳ-ҳе, қонунсизликларни айтавериб поёнига етиш қийин. Кўргазма ходимлари «амалий иш»га шу қадар шўнғиб кетишгачки, ҳатто қизишиб кетганларидан савдогарчиликдан ҳам тойишмади. Кўргазма директорининг ўринбосари Василий Тимофеевич Бучко ва бухгалтер Иброҳим Фозилбеков ўртоқлар Вильнюс шаҳрига юборилган уч вагон экспонатлар орасида бор барака деб икки тонна узум ва помидорни ҳам жўнатишган. Буларни сотишдан келган пул уларнинг чўнтагига тушгани аниқ. Лекин вагонларни скорий поездга ортиб 1,3 минг сўм ўрнига давлатнинг 21,2 минг сўм пулини тўлаб юборишган. Помидор ва узум операциясига бевосита раҳбарликни Иброҳим ота ўз зиммасига олиб 33 кун командировкада бўлди ва давлатнинг 382 сўм пулини сарфлаб юборди.

Кўргазма директори Семён Александрович Асцатуров жуда раҳмдил чиқиб қолди. Ҳатто у Иброҳим ота ва Василий Тимофеевич кўргазманинг салкам 900 сўмлик маблағини ўғил ва қизларига тўёна қилиб юборганларида ҳам бир нима демади.

Лекин ҳақ иш жойида қарор топди. Фозилбеков ва Бучколарнинг ковуши тўғрилаб қўйилди. Семён Александровичга йўл қўйган камчиликлари рўй-рост айтилиб маъмурий жазо берилди ва бир ойлик миқдорида жарима солинди.

Энди бу ёғи нима бўларкин.

С. ИНОЯТОВ,
Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг инспектори.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО
БУГУН

6.15 — Тонгги концерт, 7.45 — Шогирдлар устозлар ҳақида, 8.23 — С. Қобулова, Ҳ. Мавлонова, Э. Йўлдошев ижросида қўшиқлар, 9.30 — Шарқ куйлари, 10.30 — Хазина изловчилар байрами, 10.40 — Концерт, 11.45 — «Табассум» радиожурнали, 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.30 — Музикали программа, 15.00 — Иқтисодий билимлар радиоуниверситети 15.10 — Геологлар куни, 15.25 — Концерт, 16.10 — Радиоспектакль, 17.40 — Дам олиш киноафишаси, 18.00 — Музикали глобус, 18.40 — Енгил куйлар, 19.20 — Куйлар тинглаб, дам оламиз, 20.00 — «Ёшлик» программаси, 21.00 — Мамлакат ва қитъаларда, 21.10 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт, 22.15 — «Табассум» радиожурнали, 22.30 — Дам олиш концерти, 24.00 — Музикали программа.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ
БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Моҳир қўллар, 10.00 — «Замандас» 11.00 — МОСКВА, 11.05 — Янгиликлар, 11.15 — «Будильник» 11.45 — «Здоровье», 12.15 — Бугун геологлар куни, 12.45 — Концерт, 13.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув, 14.15 — АҚШ: хавф ўнг томондан, 14.45 — **Опа-сингиллар** (бадиий фильм), 15.55 — Телевизион халқ университети, 16.40 — Мультфильм, 17.00 — Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун, 17.30 — **Киносаёҳатчилар клуби** 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — АХБОРОТ, 18.45 — Москва сатира театри экранда, 19.55 — АХБОРОТ, 20.10 — Хазина изловчилар, 20.40 — Концерт. 21.20 — **Телеминиатюралар**, 22.00 МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

9.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 14.00 — Спорт кўрсатувлари, 16.50 — Музика оламида, 17.20 — **Таня ва икки мушкетёр** (бадиий фильм). 18.30 — МОСКВА. 19.35 — Қишлоқ янгиликлари. 20.40 — **Аннанинг бахти** (бадиий фильм). 22.00 — Кинофильмлардан қўшиқлар.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

16.40 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

3 АПРЕЛЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 — МОСКВА, 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Спорт программаси, 18.30 — Чўллар яшнар инсон қўлида 19.00 — Тўлқинда — 02, 19.45 — АХБОРОТ. 20.00 — Ёш ижрочилар. **Турдиали Сайдуллаев**, 20.30 — АХБОРОТ. 20.45 — Кино оламида, 21.45 — Оламда нима гап? 22.10 — «Вақт». 22.40 — **Даъват** (телеспектакль).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.45 — МОСКВА. 17.50 — Янгиликлар, 18.00 — Мультфильмлар, 18.30 — Илмий-оммабоп фильм, 19.00 — Мардлик симфонияси, 19.30 — Эфирда — «Молодость», 20.00 — **Зор-интизор** (бадиий фильм), 21.10 — Спорт гимнастикаси бўйича СССР чемпионати, 22.10 — **Дўстлар** (Телефильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — ТОШКЕНТ. **Хоккей: «СПАРТАК»** (Тошкент) — «ЛОКОМОТИВ» (Омск).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 2/IV да **Этик кийган мушук** (кундузи), **Жизель** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 2/IV да **Ажал минораси.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 2/IV да **Ҳалима**, 3/IV да **Тошболта ошиқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **АЛЬБИНА ЗОТОВА** раҳбарлигидаги **«АФСОНАВИЙ ЎЛКА»** иллюзион аттракционининг гастроллари (кеч соат 7 яримда; шанба кунлари: кундуз соат 3 ва кеч 7 яримда; якшанба кунлари : кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда).

КИНО

Омадли жентльменлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ». НАВОИЙ номли. «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳаракатдаги фронт — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Захар Беркут — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Рустам ҳақида достон — «МОСКВА» (кундуз соат 11 ярим ва 5 яримда), «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Халоскорлик — «МОСКВА» (кундуз соат 2 ярим ва 8 яримда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Кашмирдаги севги — «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Турли мамлакатларда

СОЦИАЛИЗМ ОДИМЛАРИ

«ЖИГУЛИ» ВА «ФИАТ»ЛАР УЧУН

ВАРШАВА. Польша юк автомобиллари — «Ниса» ва «Шук» машиналари Совет Иттифоқининг йўлларида синовдан яхши ўтди. Бундан ташқари Польша автомобиль саноати «Жигули» енгил автомашиналари учун турли-туман жиҳозлар, шунингдек олти тонналик автомобиль прицеплари ишлаб бермоқда.

Бу йил ана шу ҳамкорликнинг миқёси яна ҳам ортади. Польша Тольятти заводи учун юборадиган запас қисмларни ишлаб чиқаришни икки баравар оширмоқда. Ўз навбатида Польшада чиқадиган «Фиат»лар учун Совет Иттифоқидан юбориладиган деталлар ҳам деярли икки марта кўпаяди.

ЯНГИ МАҲСУЛОТЛАР

ПРАГА. ЧССРда фойдали медицина препаратларини қўлланиш туфайли ҳайвонлардаги юқумли касалликлар тугатилди. Илгари вакциналар ишлаб чиқарадиган махсус корхонада унинг миқдори жуда камайтирилиб, ўрнига ҳайвонларни боқиш учун витаминли ҳамда минерал тузлар солинган ва сут-озуқа аралашмалари қўшилган озуқалар тайёрланадиган бўлди.

«Биовета» корхонаси ёш бузоқларни боқиш учун сут-озуқа аралашмасини ишлаб чиқаришни муваффақиятли йўлга қўйди. Шу билан бир қаторда корхона мутахассислари бу аралашмаларда сутдаги мой ўрнига ҳайвон ёғини ишлатадиган бўлдилар. Бу эса республикада халқ хўжалиги учун ҳар йили 10 миллион литр сутни тежаб қолиш имкониятини туғдирди.

«МАМОНТ» ЎРИГИ

БУДАПЕШТ. Сегед қишлоқ хўжалик илмий тадқиқот институтининг илмий ходимлари ўрикларнинг янги навларини ишлаб чиқдилар. Бунга «мамонт» деб ном берилди. Унга берилган ана шу номдан ҳам кўриниб турибдики, янги нав мевалар ғоятда йирик бўлади. Янги нав ўрик ўзининг ҳосилдорлиги билан ҳам алоҳида ажралиб туради. Масалан, Балатон яқинидаги давлат хўжалигида 17 гектар ердаги ўрикзорнинг ҳар гектаридан ўртача ҳисобда 120 центнердан ўрик ҳосили олинди.

РУМИНИЯ ЗАНГОРИ ЭКРАНЛАРИ

БУХАРЕСТ. Социалистик Руминияда биринчи марта телеэшиттиришлар бошланганига 15 йил тўлди. Ҳозирги кунга келиб телевидение республика меҳнаткашларининг турмушидан ғоятда мустаҳкам ўрин олди. Ҳозир Руминиянинг ҳамма ерида телеприёмникларнинг антенналарини учратиш мумкин.

Республикада эндиликда 2 миллиондан ортиқ телеприёмник бор.

ЯЙЛОВЛАРГА МЎЛ-КЎЛ СУВ

УЛАН-БАТОР. Монголияда совет ва венгер мутахассисларининг кўмагида механизация ёрдами билан сув олинадиган қудуқларнинг кенг тармоқлари вужудга келтирилмоқда. Ҳозир республикада бундай қудуқлардан 18 мингтаси яйловларга зарур миқдордаги оби-ҳаётни бериб турибди.

Яқинда Баян-Хонгор аймоғида совет қурувчилари ер ости сувларини қидириб топиш, пармалаш ва қудуқларни фойдаланишга топширишда ишлатиладиган машина ва механизмларни ремонт қиладиган мукаммал цехни ишга тушириб бердилар. (АПН).

ҚЎПОРУВЧИЛИККА ЖАВОБАН

КАМПАЛА. Уганда ҳукумати Кампаладаги Исроил элчихонасини ёпиш тўғрисида фармойиш берди. Республика президенти генерал Иди Амин мамлакат граждан ва ҳарбий раҳбар арбобларининг кенгашида шу гапни маълум қилди. Элчихона ходимларини кўчириб олиб кетиш учун 10 кунлик муҳлат тайинланди.

Угандадан Исроилнинг ҳарбий мутахассислари чиқариб юборилгач, Уганда ҳукумати мамлакат территориясидан исроиллик барча гражданларни чиқариб юбориш тўғрисида фармойиш бергач, Исроил элчихонасини ёпиш тўғрисида қарорга келинди. Уганда ҳукумати Исроилнинг Угандадаги қўпорувчилик фаолияти муносабати билан мана шу чораларни кўрди. (ТАСС).

АРГЕНТИНАДА СИНФИЙ ЖАНГЛАР

Аргентина ишчилари ва хизматчиларининг ўз ҳуқуқлари учун кураши кескин тус олмоқда. Мендос вилоятининг кон ишчилари 20 кун давом этган забастовкадан кейингина ғалаба қозондилар. «Корсемар» компаниясининг эгалари уларнинг ишдан бўшатилган 200 ишчини қайтадан ишга олиш тўғрисидаги талабларини бажардилар.

Санта-Фе шаҳри кушхонасининг ишчилари ва транспортчилари 15 кун давомида иш ташладилар. Улар тўланмай қолган иш ҳақининг берилиши, пенсионерларга тўланадиган ҳақнинг кўпайтирилиши ва бошқа бир қанча талабларининг қондирилиши учун курашган эдилар. Улар ҳам бу курашда муваффақият қозондилар.

Мендос, Ла-Риоих, Сантьяго-Дель-Эстеро вилоятларида ва мамлакатнинг бошқа баъзи районларида мактаблар ёпилиб қолди.

Касаба союзлари, Аргентина хотин-қизлар союзи ва «Аргентиналикларнинг миллий учрашуви» коалицияси (Компартия ва бошқа тараққийпарвар ташкилотлар шу коалицияга кирган) вакиллари Аргентина пойтахтида кенгаш ўтказишди. Улар меҳнаткашларнинг иқтисодий аҳволи оғирлашганлигига ва нархлар ўсиб бораётганлигига қарши норозилик билдириш учун ҳукумат уйи биноси олдида «очлар юриши»ни уюштириш ниятидадирлар. (ТАСС).

ВАҲШИЁНА ҲУЖУМЛАР

ПАРИЖ, 31 март. (ТАСС). Американинг «В-52» бомбардимончи оғир самолётлари Марказий ясси тоғдаги Контум шаҳри районига ва Хюэнинг ғарби-жанубидаги районларга ўтган кунлар давомида 11 марта ҳужум қилди. Франс Пресс агентлигининг мухбири бу хабарни Жанубий Вьетнамдаги Америка ҳарбий қўмондонлиги вакилининг айтган гапига асосланиб Сайгондан юборди.

Чехословакиянинг йирик саноат шаҳарларидан бўлган Пардубицедаги Озодлик майдони.

СЕМИНАР ЎЗ ИШИНИ ТАМОМЛАДИ

ДЕҲЛИ, 30 март. (ТАСС). Ҳиндистон пойтахтида «Империализм, мустақиллик ва ҳозирги дунёда социал ўзгаришлар» деган мавзуда беш кун давом этган халқаро семинар ўз ишини тамомлади. Жаҳон Тинчлик Кенгаши, Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти ҳамда Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги Умумҳиндистон уюшмаси ташкил қилган бу семинарда 25 мамлакатдан келган олимлар, шу жумладан, Совет Иттифоқининг вакиллари иштирок этишди. Совет олимлари семинарда халқаро сиёсат масалалари юзасидан бир қанча доклад қилишди.

Семинар қатнашчилари қабул қилган резолюцияда империализмга қарши курашаётган Вьетнам, Лаос, Камбоджа ва бошқа мамлакатларнинг халқлари билан бирдамлик туйғулари изҳор этилади.

МУВАФФАҚИЯТЛАР ГАРОВИ

Кейинги икки йил ичида қардош Чехословакияда икки бор бўлиб, саноат корхоналари билан танишдим, ишчи ва хизматчилар суҳбатида бўлдим, кеча ва йиғилишларда қатнашдим. Қаерда бўлмай ва ким билан учрашмай, қардошларимизнинг Совет Иттифоқига, халқимизга меҳр-муҳаббати чексиз эканлигини сездим.

Чехословакия химия саноатининг маркази ҳисобланган Пардубице шаҳридаги Семтин кимё комбинати мамлакат фахридир. Корхона бир асрча муқаддам вужудга келган бўлиб, кенг майдонни эгаллайди. Бошқа шаҳарларда филиаллари ҳам бор. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган пластмасса буюмлари, дори-дармонлар, турли рангларда товланаётган бўёқлар ва бошқа ўнлаб хил маҳсулотлар фақат Чехословакиядагина эмас, балки жаҳоннинг бошқа кўпгина мамлакатларида ҳам маълум ва машҳурдир.

Ҳар бир цех олдида корхонанинг сариқ рангга бўялган бир қанча велосипедлари туради. Ишчи бирор вазифа билан бошқа цехга ёки идорага борадиган бўлса, ана шу велосипедлардан фойдаланади. Меҳнат унумдорлигининг юксак бўлишига корхонада иш кунининг барвақт бошланиб (Чехословакия корхоналарида иш ёз кунлари эрта билан соат олтида, қиш кунлари эса еттидан бошланади), туш атрофида тамомланиши ҳам таъсир этса керак.

Меҳнат унумдорлигининг юқори бўлишига асосий сабаблардан яна бири ишчиларнинг дам олишлари яхши йўлга қўйилганлигидадир. Беш кунлик иш ҳафтаси тугагач, ишчилар ўз оилалари билан биргаликда (мактаб ва олий ўқув юртларида ҳам беш кун ўқилади) ўрмон ёки тоғ бағрида ташкил этилган дам олиш зоналарига кетишади.

Корхонада меҳнат эстетикасига катта аҳамият берилади. Иш жойлари тоза, атроф ёқимли бўёқларга бўялган бўлиб, меҳнат кишиларини толиқтирмайди. Ошхоналар ўта озода тутилади.

Корхонанинг контроль-ўлчов цехида юрар эканмиз, «Тошкент» деб номланган фотостендга кўзимиз тушиб, қувониб кетдик. Тошкент кўчаларида сайр қилгандек бўлдик. Билсак, стендни цех ишчиси Юзеф Тенглар ташкил қилган экан. Уни топиб суҳбатлашдик. Совет кишиларидан беҳад хурсандлигини, мамлакатимизга сафар қилиш ниятида эканлигини, ўз ватандоши Юлиус Фучик бир неча бор бўлиб, ажойиб репортажлар ёзган серқуёш Ўзбекистонни кўриш нияти борлигини билдирди.

Градец Кралове шаҳридаги «Хепос» машинасозлик заводига кирганимизда улкан бинолар пештоқида корхона ўз маҳсулотларини юборадиган дунёнинг турли шаҳарлари номларига кўзимиз тушди. Булар орасида Навоий шаҳри ҳам бор. Навоий кимё комбинатидаги анчагина қурилма ва жиҳозлар ана шу корхона ишчилари томонидан тайёрлаб берилмоқда.

Брнодаги машинасозлик корхонасининг кўпгина маҳсулоти ўтган йилги халқаро традицион ярмаркада намойиш қилинди. Саксон йиллик тарихга эга бўлган бу корхона энди мисли кўрилмаган даражада ўсиб кетди. Ҳозир корхона йилига бир миллиард кронлик маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Халқ ҳокимияти йилларида корхона территорияси ҳамда ишчилар сони салкам уч баравар ўсди. Бу ҳақда бизга завод директори Франтишек Станек завқ билан гапириб берди. Биз пиво заводларида, каучук, ойна, чинни, қанд, машинасозлик корхоналарида, хуллас ҳамма ерда қизғин меҳнат жўш ураётганлигининг гувоҳи бўлдик.

Прага метро қурилиши билан танишдик. Дастлабки ётқизилаётган ер ости изларини кўрдик. Метро қурувчилар етмиш иккинчи йилнинг охиригача Прага метроси биринчи навбати пўлат изларининг ярмига яқинини ётқизиб бўладилар. ЧКП XIV съезди белгилаган республика беш йиллик планининг (1971 — 1975) энг муҳим объектларидан бири бўлган метро қурилиши тез суръатлар билан олиб борилмоқда. Метрополитен совет техникаси ҳамда мутахассислари ёрдамида бунёд этиляпти.

Чехословакия социалистик тараққиёт йўлига тушиб олганидан бери унча кўп вақт ўтмаган бўлса-да, дунёда энг тараққий этган мамлакатлар қаторига қўшилди. Жаҳон саноат маҳсулотининг икки проценти ана шу мамлакат улушига тўғри келмоқда. Бунинг боиси нимада? Мамлакат эҳтиёжларини тўғри ҳисобга олиш, экономикани ривожлантириш, моддий ресурслардан тўла фойдаланиш, техника тараққиётига алоҳида аҳамият бериш орқали, энг аввало, социалистик тузум туфайли ана шундай ютуқларга эришилди. Социалистик мамлакатлар билан, биринчи навбатда, улуғ Советлар мамлакати билан олиб борилган ҳамкорлик катта роль ўйнади.

Қ. АҲМЕРОВ,
Тошкент политехника институтининг доценти.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

«БАҲОР» КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
2 АПРЕЛЬ КЕЧ СОАТ 8 ДА
ЎЗБЕКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ ВА ЁШ ИЖРОЧИЛАР ИШТИРОКИДА

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: ҚУВОНДИҚ ИСКАНДАРОВ, Жуманазар БЕКНЖОНОВ, Тамара ЮНУСОВА;
Солистлар: Ҳасан ЙЎЛДОШЕВ, Шерали ЖЎРАЕВ, Азиза ТУЛАГАНОВА, Собир МАҲКАМОВ, Анбар ЙЎЛДОШЕВ.
ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ.
Программани — Ғулом ТОЖИ-АЪЛОЕВ олиб боради.
Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ
1972—1973 ўқув йилига сиртқи бўлимнинг I-курсларига

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Институт саноат ва қишлоқ хўжалигида планлаштирувчи; молия органлари, банклар, давлат статистика органлари ва савдо ташкилотларида ишлаш учун қуйидаги ихтисослар бўйича юқори малакали иқтисодчилар тайёрлайди:
Халқ хўжалигини планлаштириш, саноатни планлаштириш, меҳнат иқтисоди, қишлоқ хўжалигини планлаштириш, моддий-техника таъминоти иқтисоди ва планлаштириш, савдо иқтисоди, бухгалтерия учёти (саноат, қишлоқ хўжалиги, савдо ва банкларда), молия, кредит, статистика.
Ўқиш муддати — 5 йил.
Институтга кирувчилар қабул қилиш комиссиясига қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ректор номига ариза, ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, характеристика, меҳнат (колхоз) дафтарчасидан кўчирма, соғлиғи тўғрисида справка (286-форма), 3Х4 сантиметр ҳажмдаги тўртта фотосурат.
Институтга кирувчилар паспорт ва ҳарбий билетларини ўзлари билан олиб келиб кўрсатадилар.
ҲУЖЖАТЛАР 20 АПРЕЛДАН 31 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ 15 МАЙДАН 10 СЕНТЯБРГАЧА БИР НЕЧА ПОТОКДА ЎТКАЗИЛАДИ.
КИРУВЧИЛАР: ўзбек (рус) тили ва адабиёти (иншо), математика (оғзаки), СССР тарихи ва географиядан имтиҳон топширадилар.
СПРАВКА УЧУН АДРЕСЛАР:
Тошкент-63, Олмазор кўчаси, 183-уй, қабул комиссияси. Телефон: 44-18-45, қўшимча 57.
ИНСТИТУТНИНГ ЎҚУВ-КОНСУЛЬТАЦИЯ ПУНКТЛАРИ:
Самарқанд шаҳри, Коммунистическая кўчаси, 60-уй. Телефон 304-33.
Фарғона шаҳри, Калинин кўчаси, 2-уй, телефон 4-20-67.
Нукус шаҳри, Калинин кўчаси, 106-уй, телефон 34-87.
Андижон шаҳри, Нодир кўчаси, 1-уй, телефон 57-82.
Қарши шаҳри, Кўчабоғ кўчаси, 17-уй, телефон 4-87.

Бутуниттифоқ кўрлар жамиятининг
СЕРПУХОВ ЎҚУВ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ
1972—1973 йилларда минг донаси 4 сўм 10 тийинлик «М-3» маркали, минг донаси 4 сўм 30 тийинлик «М-4» маркали гайкалар юбориш ва тайёрлаб бериш учун
ЗАКАЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Бизнинг почта адресимиз: Москва область, Серпухов шаҳри, Борисов шоссеси, 24-уй.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги Тикув саноати Бош бошқармасининг «Юлдуз» тикувчилик фирмаси коллективи фирманинг бирлашган медицина-санитария бўлими бош врачи

Содиқ Солихович
СОЛИХОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдиради ва марҳумнинг оиласига таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ —
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: 700.000 ГСП. ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26, Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330 683. Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780, Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451, Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424, Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524, Стенографистка — 337343, Корректура — 337162, Эълонлар — 338142, Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон — 48—85, Бухоро — 3—31—42, Қарши — 38—42, Нукус — 42—62, Самарқанд — 31—972, Термиз — 54—01, Урганч — 34—55, Фарғона — 4—29—44.

Б — 78. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 01331.